

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΣ ΚΟΜΜΟΔΟΣ

ΠΩΣ ΔΙΑΦΘΕΙΡΕΤΑΙ Ο ΝΕΟΣ

ΕΝ τοῖς ἄρχουσι τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας εἰδείχθησαν λαμπρότατοι ἀρεταὶ καὶ μέγισται κακίαι. Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κόμμοδος εἶνε οἱ δύο ἀντίθετοι τύποι τῆς ἀρετῆς καὶ κακίας, εἶνε ὁ διφυῆς, οὕτως εἶπεῖν, χαρακτηρ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κολοσσοῦ. Ὁ μὲν πατὴρ Μάρκος (161—180) οὐ μόνον ἐλάμπυρνε τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος διὰ τοῦ σεμνοῦ ἤθους, σώφρονος βίου, διὰ τῆς ἀνδρείας, τῆς στρατηγικῆς καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς ἀλλὰ κατέλιπεν οἰονεὶ γνώμονα τοῦ βίου φιλοσόφου βασιλέως καὶ αὐτῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλία ἰβ' », ἐν οἷς ὁ ἀνὴρ διδάσκει ὅτι ἡ καθαρὰ συνειδήσις ὡς θεῖος Λόγος, ὡς Θεός, ὡς ἄλλο τι Δικιμόνιον τοῦ Σωκράτους ἀνάγκη νὰ ποδηγετῇ τὸν τε θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν φιλόσοφον καὶ πάντα ἄνθρωπον ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πράξει. Ὁ δὲ υἱὸς Κόμμοδος θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς ὅλως τάναντία τοῦ πατρὸς πράξας ὡς τυφλωθεὶς τὴν συνειδήσιν ἐκ πάσης ἀκολασίας καὶ πονηρίας κατήσχυεν οὐ μόνον τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔθνος, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸ ἑαυτοῦ γένος καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐν γένει φύσιν. Ὁ μὲν πατὴρ φύσεως ἀγαθῆς ὢν, ἐξ ἀγαθῆς διδασκαλίας, ἀνατροφῆς καὶ τῆς μετ' ἀγαθῶν συναναστροφῆς ἐγένετο τύπος ἀρετῆς τελείου ἀνδρός, ὁ δὲ υἱὸς καίπερ φύσεως καθάπερ ὁ πατὴρ τυχὼν ἀγαθῆς ἐκ κακῆς συναναστροφῆς καὶ κολακείας ἀπέβη κάκιστος καὶ πονηρότατος, τύπος ἀπαισίου ἀνθρώπου. Σχεδιογραφία τοῦ βίου τοῦ Κομμοδου πιστοῦται τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν καὶ περιέχει τὴν εἰκόνα νέου διαφθειρομένου ἐκ κακῆς συναναστροφῆς.

Ὁ Κόμμοδος ἦν καλὸς τε ἀγαθός· φυῆς λαμπρῆς καὶ χαρακτηρὸς τοῦ προσώπου μεγαλοπρεποῦς ἡ ἡμερότης τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αἱ πυρώδεις βολαὶ αὐτῶν ἐπεσπῶντο τὰ ὄμματα πάντων ἡ δὲ ὅλως ξανθὴ καὶ οὐλῆ κόμη αὐτοῦ οἰονεὶ ἐκ βνήματος χρυσοῦ ἐπιπεπασμένη ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐκλαμπουσα ὡς τι πυροειδές, — ὥστε οἱ ἐκθειάζοντες νὰ λέγωσιν ὅτι αἴγλη τις οὐρανία περιέβαλλε τὴν κεφαλὴν αὐ-

τοῦ, — εἰκίνει τοὺς πάντας εἰς θαυμασμόν· οἱ δὲ ἱουλοὶ ἐπὶ τῶν βροδίνων αὐτοῦ παρεῖων ἐπανθούντες ἀπειργάζοντο τὴν ἐξοχὸν τοῦ μετρακίου καλλονῆν ἐτι χαριεστέραν. Ἐχων δ' εὐφυῖαν πνεύματος, φιλομαθεῖαν μετὰ λόγου καὶ ἐπιμέλειαν μετὰ σωφροσύνης καθίστατο ὑπὸ διδασκάλους ἐπὶ λόγοις δοκιμωτάτους ἀριστος μαθητῆς καὶ ἄξιος υἱὸς τοῦ φιλοσόφου πατρὸς, ὅστις «μόνος βασιλέων φιλοσοφῶν, καθ' Ἡρωδιανόν, οὐ λόγοις οὐδὲ δογμάτων γνώσεσι, σεμνῶ δ' ἤθει καὶ βίῳ σώφρονι ἐπιστώσατο ». Ἀποθανόντος δὲ μάλιστα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Βηρσισημοῦ ὁ Κόμμοδος ἦν τῷ πατρὶ ὡς ἄλλος τις παρὰ τῷ Διὶ Ζαγρεύς. Ὅπως δὲ ὅσῳ ἡ φιλοστοργία τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱὸν καὶ μάλιστα μόνον ὄντα μείζων καθίσταται, τόσῳ μείζων καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ φροντίς καὶ ἡ περὶ ἀποκαταστάσεως πρόνοια ἀποβαίνει, οὕτω καὶ ὁ Μάρκος γηραιὸς ἦδη ὢν ἐν μερίμνῃ πολλῇ διετέλει περὶ τοῦ Κομμοδου φοβούμενος πρὸ πάντων τὴν ἐν ὄρφανίᾳ ἀκμαίαν αὐτοῦ νεότητα, ἧτις βραδίως ἐξολισθαίνουσα εἰς ἡδονὰς ἀφίσταται τῶν τῆς παιδείας καλῶν. Τοὺς δὲ φόβους αὐτοῦ ἐπηύξανον τὰ παραδείγματα νεαρῶν ἡγεμόνων ῤῆστα διαφθαρέντων, οἷον Διονυσίου τοῦ Σικελίας τυράννου, ὅστις καινὰς πάντοτε ἡδονὰς ἐθήρευε, καὶ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ὅστις καὶ μέχρις ἀθέσμων ἐρώτων τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀδελφῆς περιέπεσε, καὶ τοῦ Ἀντιγόνου, ὅστις ἀντὶ μακεδονικοῦ πύλου (καυσίας) καὶ διαδήματος κισσῶν ὡς Διόνυσος περιέβαλλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀντὶ σκήπτρου ἔφερε θύρσον, καὶ τοῦ Νέρωνος, ὅστις οὕτω θηριώδης ἐγένετο, ὥστε πλὴν ἄλλων μυρίων καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸν διδασκάλον αὐτοῦ ἀπέκτεινε, καὶ οὕτως ἑαυτὸν παρεῖχεν ὥστε κατέστη παγγέλοιος, καὶ τοῦ Δομετιανοῦ, ὅστις πᾶσαν ὁμότητα μετέλλε, καὶ πολλῶν ἄλλων νεαρῶν βασιλέων, οἵτινες ἐλευσίνον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν πρόκεινται παραδείγματα.

Τοὺς περὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ υἱοῦ φόβους ἔχων ὁ φιλόστοργος πατὴρ Μάρκος Αὐρήλιος

συνεκάλεσε, καθάπερ ποτὲ ὁ πατήρ τοῦ Λουκιανού, τοὺς φίλους καὶ τοὺς παρόντας ἐν Παννονίᾳ συγγενεῖς καί, παρισταμένου τοῦ Κομμόδου, παρεκάλεσεν αὐτούς, ἵνα ἀνθ' ὧσιν ὑπ' αὐτοῦ εὐηρηγηθήσαν γένωνται αὐτοὶ ἀντὶ ἐνὸς αὐτοῦ πατέρες πολλοὶ περιποιούμενοι τὸν Κόμμοδον καὶ συμβουλευόντες τὰ βέλτιστα, ὅπως ἀποδείξωσιν αὐτὸν ἀριστὸν βασιλέα. Μετὰ τὸ συμβούλιον τοῦτο ὁ Μάρκος ἐπιβίωσας μίας ἐτι νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐτελεύτησε καταλιπὼν πόθον μὲν τοῖς τότε ἀνθρώποις, οἵτινες πάντες πενθοῦντες ἀνωμολόγουν τὴν χρηστότητα, ἀγαθότητα, τὴν στρατηγικὴν δεινότητα, τὴν σώφρονα καὶ κόσμιον ἀρχὴν τοῦ ἀνδρός, μνήμην δὲ αἰδίων τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ εἰς ἀπαντα τὸν αἰῶνα. Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ἦν τῶν χρηστῶν ἐκείνων βασιλέων, οὓς ζῶντας μὲν πᾶς τιμῇ, θνήσκοντας δὲ οὐδεὶς ἀδακρυτεῖ ἀναμνησκέται.

Ἀποθανόντα τὸν Μάρκον διεδέξατο (180 — 192) ὁ Κόμμοδος ἄγων τὸ 19 ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ὁ νεαρὸς αὐτοκράτωρ ἄκακος ὦν καὶ τὰ μάλιστα ἄπλοῦς, ἔχων τὴν ἐπιείκειαν καὶ ἀγαθότητα τοῦ πατρὸς Μάρκου μετὰ τινος ὅμως δειλίας καὶ τὴν ἐξοχὸν καλλονὴν τῆς μητρὸς Φαυστίνης μετὰ τινος ὅμως κουφότητος ἀσπασίως ἐγένετο δεκτὸς παρ' ἅπασιν τοῖς Ῥωμαίοις, οἵτινες ἠλπίζον παρ' αὐτοῦ τὰ βέλτιστα καὶ ὡς οὐθενὸς μὲν ἀντιπάλου ὑπάρχοντος οὐδένα περὶ ἐμφυλίων στάσεων εἶχον φόβον, ὡς κατατροπωθέντων δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τῶν βαρβάρων οὐδένα ἐξωθεν ἐχθρὸν ἐβλεπον. Εἰρήνην ἄρα, εὐδαιμονίαν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν ἐν τε τοῖς ἀνακτόροις καὶ ἐν ἅπαντι τῷ Ῥωμαϊκῷ κράτει προαπηγγέλλετο ἢ ἀνάρρησις τοῦ Κομμόδου. Ἐντεῦθεν ἑορταί ἐν τοῖς στρατοπέδοις τῆς Παννονίας, ἐνθα ἐτελεύτησεν ὁ Μάρκος καὶ ἀνηγορεύθη ὁ Κόμμοδος, πανηγύρεις ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν ἅπασῃ τῇ Ῥωμαϊκῇ αὐτοκρατορίᾳ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει ἐτετέλεσθησαν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τοῦ εὐέλπιδος νεαροῦ ἡγεμόνος. Μετὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ κηδείαν καὶ ἀποθέσιν τοῦ πατρὸς ἐν Σιρμίου ἢ ἐν Βιέννῃ κατὰ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἔθιμα καὶ μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ υἱοῦ ὑπὸ τῆς γερουσίας παρέστη οὗτος ἐνώπιον τοῦ στρατοῦ περιστοιχούμενος ἐν πομπῇ καὶ πολυτελείᾳ ὑπὸ τῶν πατρικῶν φίλων, ἐπιτρόπων, διδασκαλῶν καὶ συγγενῶν, ἐδωρήσατο τοῖς στρατευμασι χρήματα, ἐπετέλεσε τὰς βασιλείους θυσίας καὶ τέλος — παντοίοις λόγοις τὴν ἐξ αὐτῶν εὐνοιαν περιποιήσασκενος καὶ ἀναμνήσας τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην τοῦ πατρὸς, οὓς πάντας ἐφίλει, καὶ τὰ πολεμικὰ κατορθώματα, ἅπερ μαχόμενοι πρὸς τοὺς βαρβάρους διέπραξαν, καὶ ἑαυτὸν ευστησάμενος οὐχὶ ὡς ἐπίσκοτον, ἀλλ' ὡς νόμιμον φύσει καὶ θέσει βασιλέα εἰπὼν

« ὄμοῦ δὲ μὲ εἶδεν ὁ ἥλιος ἄνθρωπον καὶ βασιλέα . . . . οὐ δοθέντα ὑμῖν, ἀλλὰ γεννηθέντα αὐτοκράτορα » καὶ εἰς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον παροτρύνας, — ἐπανῆλθεν εἰς τὴν βασιλείαν αὐλήν. Οὕτω δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ἡ γερουσία, ὁ στρατός, οἱ πατρικοὶ φίλοι, οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ κράτιστοι τῶν βουλευτῶν ἐπίτροποι τοῦ νέου αὐτοκράτορος συνέπραττον ὁμοθυμῶς βαινόντες ἐπὶ τοῖς ἴχνεσι τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου.

Ἀλλὰ μετ' οὗ πολὺ τὴν κοινὴν πάντων ταύτην ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῇ εὐδαιμονίᾳ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἄρμονίαν ἐτάραξε καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν ἐματαιώσεν ἢ ὑπουλος παρεῖδουσις τῶν τῆς αὐλῆς οἰκετῶν. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ διαφθορὰ τοῦ Κομμόδου καὶ ἡ ἀπὸ τῶν καλῶν εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς κακίας μετατάσις. « Πρῶτα γὰρ αἱ τῶν νέων ψυχὰς εἰς ἡδονὰς ἐξολισθαίνουσαι ἀπὸ τῶν παιδείας καλῶν μετοχτετεύονται » κατὰ τὸν αὐτὸν Ἡρωδιανόν. Οἱ τῆς αὐλῆς οἰκεταί, οἱ συνήθως τὰ πάντα ἐπιτεχνώμενοι πρὸς τέρψιν τῶν κυρίων ἐπὶ ἰδίῳ αὐτῶν τέλει καὶ πάσῃ κολακείᾳ χρώμενοι πρὸς τὴν ἐξ ἐκείνων εὐνοιαν, παρεσδύντες πρὸς τὸν Κόμμοδον διηγούντο αὐτῷ ὅσα καὶ οἷα ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῷ κράτει ἐλέγοντο καὶ παρεσκευάζοντο ἐπὶ τῇ εἰς Ῥώμην καθόδῳ αὐτοῦ περιέγραφον ποικίλοις χρώμασι τὰ τερπνὰ ἀκούσματα, ἅπερ ἐμελλον ἐν τε τῇ μητροπόλει καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι νὰ κατακηλήσωσιν ὡς μουσική τις θεσπεσία τὰ ὦτα αὐτοῦ. Ζωηρῶς παρίσταν αὐτῷ ὡς ἐν εἰκόνι τὰ θαυμαστά θεάματα τῶν θεάτρων, τῶν ἵπποδρομιῶν, τῶν ἑορτῶν καὶ τελετῶν καὶ τὰς τῶν ἀμφιθεάτρων μονομαχίας καὶ θηριομαχίας κατηρήθιμον τὴν δαψίλειαν τῶν ἐδωδύμων, τὰς πολυτελεῖς τραπέζας, τὰ συμπόσια, τὰς θαλίαις ἐν γένει, τοὺς χορούς, πᾶσαν τέρψιν, πᾶσαν ἀπόλαυσιν εἰσῆγον αὐτὸν διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὰ λαμπρὰ ἀνάκτορα τῆς Ῥώμης περιήγον αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ σμήνου τῶν ἐν αὐτοῖς οἰκετῶν καὶ τῶν μεγιστάνων φιλοτιμουμένων ἵνα ἐκ παντὸς τρόπου μηδεμίαν κολακείαν καὶ εὐτελείαν ὑπερβολὴν ἐνώπιον τοῦ ποθητοῦ αὐτοκράτορος καταλίπωσιν ἄλλῳ τινί. Πρὸς δὲ τούτοις ἐπήνουν τὸ εὐκρατον κλίμα, τὴν κούφην ἀπόγειον καὶ τὴν εὐπνουν ποντιαῶδα αὔραν, τὸ χρυσοῦν ἔαρ, τὸν μαλακὸν χειμῶνα, τὰς θερμὰς πηγὰς, τὰ ψυχρὰ νάματα, τὸ εὐφορον ἔδαφος, τὰς ποικίλας ὁπώρας, καὶ ἐν γένει τὰ παντοῖα προϊόντα τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἰταλίας. Ἄλλ' οὐδὲ τὰ δῶρα τῆς οὐρανιας καὶ τὸ μέλι τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης κατελίμπανον ἀπερίγραπτα, ἅπερ δαψιλέστατα τότε ἦσαν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ μάλιστα ἐν Ῥώμῃ ἐκκεχυμένα. Καὶ ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν οἱ κόλακες,

ὅσακις ἐπελαμβάνοντο καιροῦ, οὐδὲν παρέλειπον ὑπερ ἡδύνατο νὰ καταγαργαλίω νέον οὐδαμῶς μὲν ἀπολαυστικῶς βιώσαντα, ἄγευστον δὲ καὶ ἄπειρον πάσης τρυφῆς, ἡδυπαθείας, ἡδονῆς καὶ ἀπολαύσεως τῶν αἰσθήσεων, δι' ὃ καὶ εὐάλωτον ὑπ' αὐτῶν τῶν κακιῶν ἄτε τὰ μάλιστα εὐσωματοῦντα καὶ σφριγῶντα. Ὅλως δὲ τοῦναντίον διεβάλλον οἱ ἐπιτήδειοι οἰκέται τὴν ἀφορον γῆν τῆς Παννονίας καὶ τὸ πηγνύμενον καὶ ὀρυττόμενον διὰ ρήξεως τῶν πάγων πρὸς πόσιν ὕδωρ τοῦ Ἰστροῦ καὶ τὸ τραχὺ κλίμα καὶ τὸν συνεφεῖ ἄερα καὶ τὰς λιτὰς τραπέζας καὶ τὸν ἄνευ ἀπολαύσεων καὶ τιμῶν στρατιωτικὸν ἐν βαρβάρους βίον παρίσταν αὐτῷ ὅτι ἐν μὲν τῇ Παννονίᾳ ἐστερεῖτο τῶν πάντων, ἐν δὲ τῇ Ἰτα-

λίᾳ ἐμελλε τῶν πάντων ἀφειδέστατα ν' ἀπολαύη. Ὁ ἀθῶος Κόμμοδος ἀδαῆς ὦν τῆς αἰμυλοτάτης τῶν κολάκων γλώσσης τελῶς ἐγένετο ἔρμαιον αὐτῶν αἱ περιγραφαὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἡδονῶν ἐπεσπάζοντο τὴν τε ψυχὴν καὶ καρδίαν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ὄρη καὶ ὄρεξις πρὸς ἐπιθυμίαν ἡδονῶν διηγέθησαν ἐν αὐτῷ δι' ὧν οὗτος ἐκ τῆς ὕψους τῆς ἀρετῆς κατεκρημνίζετο ἡσήμεραι εἰς τὸ βάραθρον τῆς κακίας, μέχρις οὗ τέλος οἰκτρότατα ἀπώλετο. Τὸ πρῶτον ἄρα γνώρισμα διαφθειρομένου νέου εἶναι ἀκόλαστος σωματικὴ ἀπόλαυσις.

(Ἀκολουθεῖ).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΚΡΕΜΟΣ

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΠΙΠΕΡΙΑ

Διατὶ τὸ ξενικὸν δένδρον τῶν δενδροστοιχιῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ κυρίως τῶν περὶ τὰ ἀνάκτορα ὑδάων ὠνομάσθη πιπεριά, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ εἰκάσωμεν βλέποντες κρεμαμένους τοὺς ἐρυθροὺς αὐτοῦ κερπούς τοὺς ἔχοντας ὄχι μόνον μέγεθος κόκκου πεπέρως ἀλλὰ καὶ γεῦσιν ἀρωματικὴν καὶ πῶς πεπερώδη. Τὸ μέλαν πέπερι τῶν φαγητῶν ἐξάγεται ἐκ τοῦ θάμνου *Πεπέρως τοῦ μέλανος* (*piper nigrum L.*), τὸ ὅποιον εἶνε φυτὸν ἀναρριχώμενον ἐπὶ τῶν δένδρων ὅπως τὸ ἡμέτερον κλήμα, ἔχον φύλλα πλατέα, ἀπλά, ὄσειδη, καὶ φύεται εἰς τὴν Μαλαθάρην, Κεῦλάνην καὶ τὰς νήσους τοῦ Σούδα, πρὸ ἐτῶν δὲ μετεφυτεύθη καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἡ κοινὴ πιπεριά εἶνε δένδρον τοῦ Περού καὶ τῆς Βραζιλίας οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσα πρὸς τὸν θάμνον τοῦ μέλανος πεπέρως οὔτε κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν οὔτε κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν συγγένειαν.

Ἡ κοινὴ πιπεριά ὀνομάζεται ἐπιστημονικῶς *Σχίνος ὁ μόλλις* (*Schinus molle L.*). Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ δένδρον τοῦτο εἶχε τὸ ἀτύχημα καὶ περὶ τὴν μεταφράσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰς

τὸ Ἑλληνικόν, διότι ὁ πρῶτος μεταφράσας αὐτὸ ὁ μακαρίτης Θ. Ὀρφανίδης ἐξέλαβε τὸ *molle* ὡς λατινικὸν ὄνομα καὶ μετέφρασεν αὐτὸ ὁ ἀπαλός, ἐνῶ οὕτω καλεῖται εἰς τὴν περουβικὴν γλώσσαν.

Τὸ δένδρον τοῦτο εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῆς βασιλείας Ἀμαλίας διὰ τοῦ μακαρίτου ἀρχιεπισκοπῆ τῶν ἀνακτόρων Σμῖθ πιθανώτατα περὶ τὸ ἔτος 1840.

Τὸ δένδρον τοῦτο παρ' ἡμῖν μεταχειρίζονται εἰς δενδροστοιχίας καίτοι ὁ κορμὸς αὐτοῦ διὰ τῶν ἐτῶν ἐξοιδαίνεται καὶ γίνεται ἀκανόνιστος καὶ ὀζώδης ἢ λαμβάνει ὑπὸ τοῦ ἀνέμου λοξὴν διεύθυνσιν. Εἰς τὰς χώρας ἐνθα φύεται αὐτοφυῆς ἐξάγουσιν ἐκ τῶν βραγῶν αὐτοῦ εἶδος τι οἰνοπνευματώδους ὕγρου. Ἡ ῥητίνη αὐτοῦ ἧτις ὀξεὶ λίαν ἰσχυρῶς καὶ ἧτις εὐρίσκειται ἀφθονοῦς εἰς ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶνε ὅλως ἄχρηστος. Τὸ δένδρον εἶνε συγγενὲς πρὸς Πιστάκην τὸν λευτίσκον *Pistacia Leutiscus L.* ἧτοι πρὸς τὸν ἡμέτερον αὐτοφυῆ σχίνον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξάγεται ἡ μαστίχη.

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Ο ΚΑΣΤΩΡ

Τὸ γένος Κάστωρ, εἶνε ἐντελῶς αὐτόνομον τῶν λοιπῶν τῆς τάξεως τῶν τρωκτικῶν καὶ περιλαμβάνει τὴν σήμερον ἐν μόνον εἶδος, τὸν κοινὸν κάστορα. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέγεθος αὐτοῦ δυναμειὰ νὰ φητασθῶμεν τὸν κάστορα ὡς ὑπερμεγέθη μῦν, οὐτινος τὸ ὅλιγον μήκος συμπεριλαμβάνομένης καὶ τῆς οὐράς εἶνε περίπου ἑνὸς μέτρου.

Οἱ μυκτῆρες τοῦ ζώου τούτου εἶνε κινητοὶ καὶ διατίθενται οὕτως ὥστε ἐμποδίζουσι τὴν εἰσροὴν τοῦ ὕδατος ἐντὸς τῶν ῥινικῶν κοιλοτήτων τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰ ὠτα ἄτινα εἶνε οὕτω πως διατεταγμένα ὥστε κλίνοντα πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀποφράττουσι τὸν ἀκουστικὸν πόρον. Ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς τὴν δὲ τρίχων ἐν γένει λεπτὴν καὶ ἀπαλὴν βαθυτέρου χρώματος ἄνωθεν ἢ κάτωθεν, φαινομέλαιναν ἐνίοτε λευκὴν ἢ βαθέως μελαιναν. Ἀποτελεῖται δ' ἐκ δύο εἰδῶν τριχῶν τῶν μὲν μακροτέρων καὶ παχυτέρων περικαλυπτοῦσάν ἐξωθεν τὸ ζῶον, τῶν δὲ ἄλλων, κατωθι τῶν πρώτων, τερροχρόων καὶ σχηματιζουσῶν πυκνὸν καὶ λεπτότατον χνοῦν. Αἱ τρίχες αὗται ὑπαλείφονται ὑπὸ παχείας τινὸς ὕλης ἣτις ἐμποδίζει αὐτάς τοῦ νὰ διαβρέχονται ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Περιεργότατη ὅμως τοῦ ζώου τούτου εἶνε ἡ οὐρά, ἣτις μήκος ἔχουσα 0,30 τοῦ μέτρου, παχεῖα ὀριζοντίως καὶ πέπλατυσμένη σχηματίζει ἐπιμήκη ἑλλειψιν καὶ καλύπτεται ὑπὸ λεπίων παρεμφερῶν πρὸς οὐχας ἀνθρώπου. Χρησιμεῖει δὲ ἡ οὐρά αὕτη ὡς κώπη καὶ ὡς πηδαλιον κατὰ τὸ κολύμβημα. Ὑπὸ δὲ τὴν οὐρὰν ὑπάρχουσιν ἀδενοειδεῖς θύλακοι οἱ ὅποιοι ἐκκρίνουσιν ἴδιόν τι ὑγρὸν τὸ λεγόμενον καστόριον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὀπίσθιοι πόδες εἶνε μακρότεροι τῶν προσθίων ὁ κάστωρ βαδίζει πάντοτε μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην καὶ τὰ νῶτα κεκυρτωμένα, ἐνίοτε ὅμως βαίνει δι' ἀλμάτων ὡς οἱ λαγωοί.

Ὁ Κάστωρ εἶνε θηλαστικὸν βιοῦν ἐν τοῖς ὕδασι, νηχόμενον μετὰ μεγίστης εὐκολίας. Ἡ φωνὴ του ἁμοιάζει πρὸς μικρὸν κλαυθμηρισμὸν καὶ ὑπόκωφόν τινα ὕλακην. Ἐν ἀγγίᾳ καταστάσει ὁ κάστωρ φαίνεται ὅτι εἶνε φύσεως θηριωδεστάτης. Τρέφεται πρὸ πάντων διὰ φλοιῶν δένδρων καὶ διὰ τῶν μακρῶν καὶ παχέων ῥιζωμάτων τῆς νυμφαίας, πρὸς δὲ καὶ διὰ τῶν ἰχθύων, οὓς νηχόμενος συλλαμβάνει. Εἶνε δὲ ἐγκρατέστατος καὶ δὲν φαίνεται σαρκόβόρος, ἂν καὶ εὐρισκόμενος ἐν αἰχμαλωσίᾳ καταβροχθίζει

ἀπλήστως ἐφημένας σάρκας. Τὸ τρωκτικὸν τοῦτο ζῶον ἀπαντᾷ εἰς τὰ βόρεια καὶ εὐκρατα μέρη τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥοδανῶ, τῶν ποταμῶν τῆς Βοημίας Σιλεσίας καὶ Σιβηρίας καὶ πρὸ πάντων ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ταῖς λίμναις τοῦ Καναδά. Εἰς παλαιότεραν δὲ ἐποχὴν, ὡς ἐξέχεται ἐκ τῶν ἀνακαλυπτομένων σκελετῶν, ὁ κάστωρ κατόκει καὶ ἄλλα μέρη τῆς γῆς, ἐν οἷς σήμερον ἐξέλιπε.

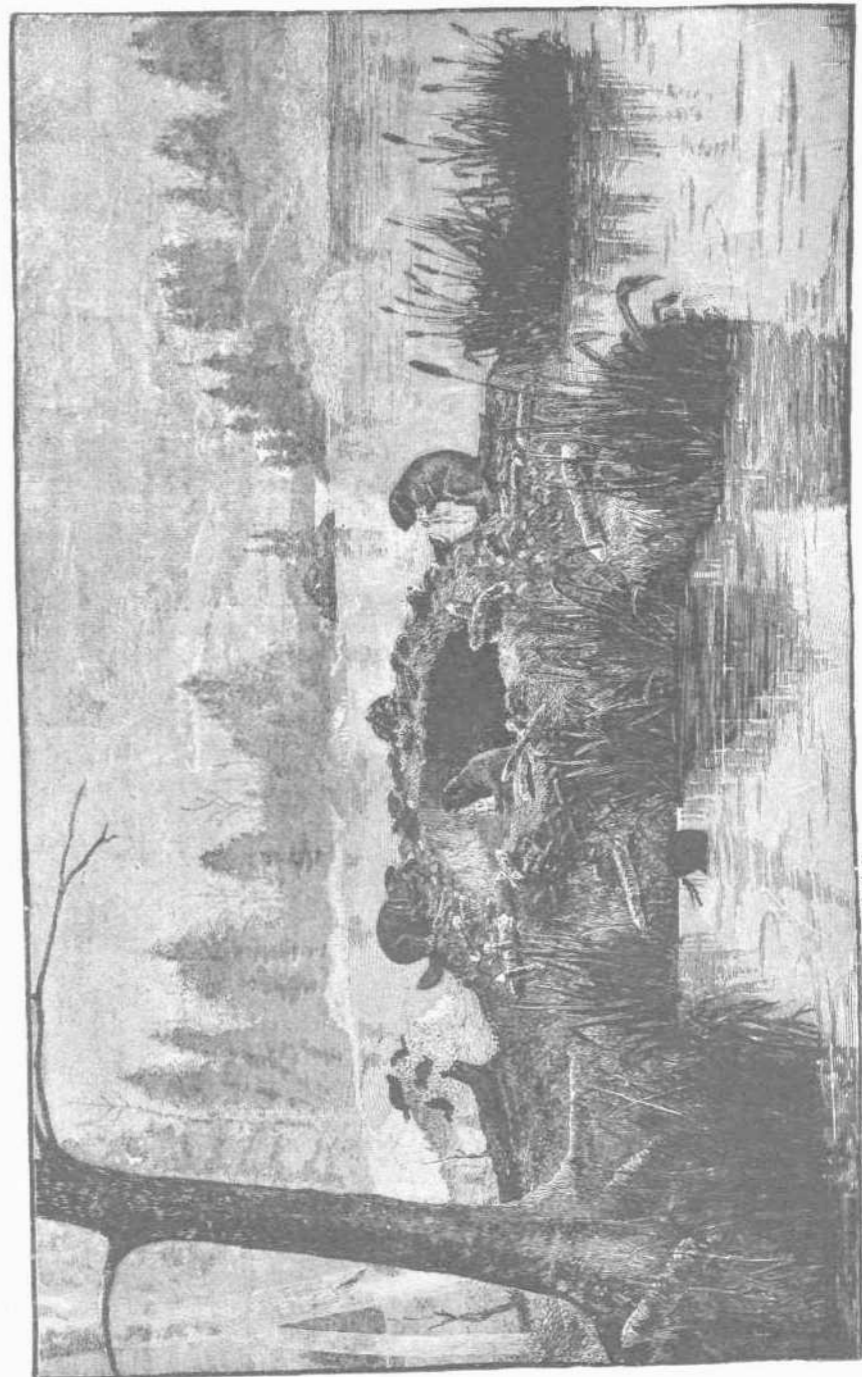
Ζῆ ἐντὸς ὑπογείων φωλεῶν, τὰς ὁποίας σκάπτει διὰ τῶν προσθίων ποδῶν κατὰ μήκος τῶν παροχθίων προχωμάτων, ἐκλέγων κατὰ προτίμησιν τὰ μέρη ἐκεῖνα ὅπου τὸ μὲν ἔδαφος εἶνε ὑψηλότερον, ἢ δὲ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος διατρεῖ τὸ αὐτὸ περίπου ὕψος, καὶ ἔνθα φύονται δένδρα ὕδρόβια, οἷον ἡ κληθρα (σκλήθρον) ἢ λεύκη καὶ ἡ ἰτιά. Ἐξέρχεται δὲ τῆς τρώγλης αὐτοῦ, μόνον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅποτε ῥιπτεται ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ, ὡς πανουργότατον ζῶον λαμβάνει παικίλας προφυλάξεις πρὶν ἢ ἀποβιβάσθῃ εἰς τὴν ξηρὰν. Δῆλα δὲ κατ' ἀρχὰς μένει μετέωρος εἰς μακρὰν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἀπόστασιν ἔχων πρὸς τὰ ἐκτὸς τοῦ ὕδατος μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ ῥύγχος αὐτοῦ, ἀκολουθῶς ἀφίνει μικρὰν κραυγὴν οἷον ἐνιχνευτικὴν. Ἐπὶ τῶ ἐλαχίστῳ δὲ κινδύνῳ βυθίζεται ταχέως καὶ δὲν ἀνκραίνεται πλέον καθ' ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Συμβαίνει δὲ πολλάκις νὰ διέρχηται νηχόμενος ποταμοὺς εὐρυτάτους καὶ λίαν ὁρμητικούς, ὡς λόγου χάριν τὸν Ῥοδανόν, πρὸς ἀναζήτησιν ἐπὶ τῆς ἀντικειμένης ὄχθης τοῦ φέλλου τῶν ἰτεῶν, συνήθους αὐτοῦ τροφῆς. Τὴν αὐγὴν ἐπιστρέφει ἀποφέρων ἐν τῇ τρώγλῃ αὐτοῦ προμήθειαν κλαδίων, τὰ ὅποια τρώγει ἐν ἀνέσει μακρὰν πάντοτε κινδυνου. Ὁ δὲ τρόπος δι' οὗ κόπτει τὰ δένδρα εἶνε τῷ ὄντι περιεργός. Στηριζόμενος διὰ τῶν προσθίων ποδῶν ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου εἰς ὕψος ἑνὸς περίπου μέτρου, ἀναλόγως τοῦ ἀναστήματος αὐτοῦ, περιτρώγει τὸν κορμὸν καὶ ἀνατρέπει αὐτὸν διὰ τῶν προσθίων ποδῶν ἐπὶ τὸ ἀντίθετον μέρος. Δυστυχῶς ὅμως τὰ τρωκτικὰ ταῦτα ζῶα μὴ ἀρκούμενα εἰς τὸ νὰ ἰκανοποιῶσι τὴν πείναν αὐτῶν καταστρέφουσιν ἐκ συνήθειας μᾶλλον ἢ ἐξ ἀνάγκης οὕτως, ὥστε δὲν εἶνε σπάνιον νὰ ἴδῃ τις ζεύγος καστόρων ἀνατρέπον ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ νυκτὶ πεντηκοντάδρα νεαρῶν ἰτεῶν

ἔχουσῶν τὸ πάχος βραχίονος ἀνθρώπου.

Τὰ εἶδη τῶν καστόρων τοῦ Καναδά παρουσιάζουσιν ἄλλας ιδιοφυίας. Κατὰ τὸ θέρος οὐτοὶ ὡς οἱ Εὐρωπαϊοὶ κάστορες ζῶσι κατὰ γενικὸν κανόνα μεμονωμένοι, ἐν ὑπογείαις φωλεαῖς, ἃς σκάπτουσιν αὐτοὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν.

Ἀλλὰ τοῦ χειμῶνος προσεγγισάντος ἐγκαταλιμπάνουσι τὰ καταφύγια ταῦτα καὶ συνενοῦμενοι πολλοὶ ὁμοῦ, 200 ἢ 300 πολλάκις κατασκευάζουσι τὴν χειμερινὴν αὐτῶν κατοικίαν. Πρὸς τοῦτο ἐκλέγουσι τόπους γεινιαζόμενος μετὰ ὕδατων βραθέων, ὅπως μὴ πήγνυνται ταῦτα τελείως, προτιμῶσιν ὅμως ἐν γένει τὰ τρέχοντα ὕδατα. Τὸν καταλληλὸν χῶρον εὐρόντες κατασκευάζουσι πρῶτον πάντων πρόχωμα παρόχθιον ὅπως προφυλασσονται ἀπὸ τῶν πλημμυρῶν, μεθ' ὃ χωρίζονται κατὰ οἰκογενεῖας ὅπως οἰκοδομήσωσι καλύβας ἢ ἀνκακινίσωσι τὰς παλαιὰς. Αἱ καλύβαι αὗται ἔχουσι σχῆμα ὡσεὶ δῆδες καὶ ἐπιστεγαζόμεναι ὑπὸ θόλου κυκλικοῦ, παρουσιάζουσι δύο ὀραφάς, ὧν ἡ μὲν κατωτέρα χρησιμεῖει ὡς ἀποθήκη τῶν ζωστροφῶν, ἢ δὲ ἀνωτέρα ὡς κατοικία αὐτῶν. Ἐνεκα δὲ τοῦ μεγάλου κριθμοῦ αὐτῶν οἱ κάστορες σχηματίζουσιν ἀληθεῖς κώμας ἐν αἷς διαβιῶσιν ἐν ἁρμονίᾳ καὶ εἰρήνῃ, ὅσον ἐπιτρέπουσιν αὐτοῖς ἐννοεῖται οἱ περικυκλοῦντες αὐτοὺς πολυπληθεῖς ἔχθροί. Διότι συχνάκις ἐν ὥρᾳ

χειμῶνος διάφορα σαρκοβόρα ζῶα, οἷον ἄρκτοι, ἀλώπεκες καταστρέφουσι τὰ οἰκήματα ταῦτα ὅπως συλλάβωσι τοὺς κάστορας· ἀλλ' ἡ κυριωτέρα αἰτία τῆς καταστροφῆς τῶν ζῶων τούτων προέρχεται ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἀδικήτως

κυνηγούντος αὐτοῦ. Συμβαίνει δὲ πολλάκις νὰ καταστραφῇ ὁλόκληρον χωρίον, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτοῦ νὰ διασπαρῶσιν ἐν τοιαύτῃ δὲ περιστάσει ἀντὶ νὰ συνενωθῶσι πάλιν τὸν ἀντικεινόν ζῶσι μοναδικῶς μεμονωμένοι γινόμενοι ἐξ ἐμπειρῶν

ἀρχιτεκτόνων καὶ οἰκοδόμων, σκαφεὶς ὑπογεῖων τρωγλῶν ἄλλα καὶ ἐνταῦθα διακτεροῦσι τὸ πρὸς οἰκοδομὴν ἐνστικτον αὐτῶν καθότι καὶ αἰ ὑπόγειοι αὐταὶ φωλεαὶ παρουσιάζουσι πολλὰ πρὸς ἄλληλα συγκοινωνοῦντα διαχωρίσματα.

Τὸ κρέας τοῦ κάστορος εἶνε ἀρκούντως εὐχυμον, τρώγουσι δ' αὐτὸ οἱ παρὰ τὸν Ῥαδανὸν

κατοικοῦντες ἐνθα συλλαμβάνουσιν ἐνίοτε τοιαῦτα ζῷα ἔχοντα βάρος 35 χιλιογράμμων.

Τὸ δῆρμα αὐτοῦ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν μηλωτῶν καὶ καλυμμάτων τῆς κεφαλῆς τὸ δὲ κάστορον πρόσφατον μὲν χρησιμεύει ὡς κομητικὸν ἄρωμα τοῖς ἀγρίοις λαοῖς, ζῆρὸν δὲ χρησιμεύει ἐν τῇ ἰατρικῇ ὡς διεγερτικὸν φάρμακον.

Α. Α. ἈΝΤΙΠΑΣ

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΙΚΩΝ (1856—60)

Ἐάν τις, ἀναδοχῶν εἰς χρόνους οὐ πολὺ ἡμῶν διεστηκότας, ἤθελεν ἐξετάσει τὴν πνευματικὴν κίνησιν καὶ τὰ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν τοῦ νοῦ μέσα ἐν τῇ μαθητιώσῃ τότε νεολαίᾳ, παραβάσει δὲ ταῦτα πρὸς τὰ τῆς σήμερον, δὲν δύναται βεβαίως, ἢ νὰ θανατώσῃ διὰ τὸ εὐαρίθμω καὶ τὴν γλισχρότητα ἐκείνων καὶ τὴν ἀφθορίαν καὶ εὐκολίαν τούτων ἐν τῇ παρούσῃ ἐποχῇ. Καὶ τῶντι ὅπου καὶ ἂν στρέψωμεν σήμερον τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπαντῶμεν συλλόγους καὶ ἐταιρεῖας ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ ἐργαζομένους οὐ μόνον πρὸς πνευματικὴν ἐνασχόλησιν τῆς ἑλληνικῆς νεότητος, ἀλλὰ καὶ πρὸς κοινωφελίαν, ἄφθορα δὲ τὰ μέσα εἰς αὐτοὺς χορηγοῦμενα παρὰ τε τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ Κράτους πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῶν σκοποῦ. Μάρτυρες τούτων εἶνε ὁ διδασκαλικός, ὁ Παρνασσός, ὁ Βύρων, ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων καὶ τόσοι ἄλλοι σύλλογοι ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, καὶ πλεῖστα ἐταιρεῖαι, ὡς ἢ τῶν φίλων τοῦ λαοῦ, ἢ τῶν φιλόπλων καὶ ἄλλων πολλῶν, ὧν ἡ ἐργασία πολῦτιμος, ἑθνωφελὴς καὶ ἀφιλοκερδής.

Καὶ ὅμως πρὸς τριάκοντα ἔτων εἰς καὶ μόνος ὑφίστατο σύλλογος, ἄγνωστος καὶ ἀφανὴς εἰς τοὺς πολλούς, μηδεμίαν ἀπολαύων συνδρομῆς καὶ ὑποστηρίξεως, πενιχρότατα δὲ συντηρούμενος καὶ ἀπλοϊκώτατα ἐργαζόμενος. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ σύλλογος ὁ Ἑλικῶν, ἀποτελούμενος ἐκ μόνων φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Κατέβαλλον δ' οὗτοι 50 μόνον λεπτὰ κατὰ μῆνα διδόμενα ὡς συνδρομὴ εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ καφενείου, ἐν ᾧ συνεδρίαζον τὰ μέλη τοῦ συλλόγου τούτου. Τὸ καφενεῖον δὲ τοῦτο ἐκεῖνο τότε ἐν τῇ ὁδῷ Λέκκα, μέτην δὲ ἤθελέ τις ἀναζητήσει νὰ εὖρη σήμερον ὠρισμένως τὴν θέσιν αὐτοῦ. Τόσον ὁ χρόνος καὶ αἰ μεταβολαὶ μετέβαλον πλέον οἰκοδομήματα τινα, ἐν οἷς ποτε τοσοῦτος συνωθεῖτο κόσμος καὶ τσαυτὴ ἐνηγγεῖτο κίνησις! Τὸ ἐκ φοιτητῶν τούτου σωματεῖον συνήρχετο ἐκεῖσε μόνον ἐν καιρῷ νυκτός, τὸ δὲ καφενεῖον ἀπὸ τῆς 8ης ἑσπερινῆς ὥρας ἐκλείει τὰς θύρας αὐτοῦ εἰς πάντα ξένον. Τότε τὸ καφενεῖον μετέβαλλεν ἐντελῶς ὄψιν τράπεζα ἐτοποθετεῖτο ἐν τῷ ἄνω αὐτοῦ μέρει

κεκαλυμμένη δι' ἐριούχων, μελανοδοχεῖον δὲ ἀπλοῦν καὶ φύλλα χάρτου, καὶ τὸ βιβλίον τῶν πρακτικῶν, ἐτίθειτο ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ κατὰ καιροὺς προέδρος μετὰ τοῦ γραμματέως τὸν ἐλάμβανον τὴν τιμητικὴν αὐτῶν θέσιν. Εἰς τὴν κοῦρῶν εὐήχων κωδωνίσκου τὰ μέλη καταλαμβάνον τὰς θέσεις τῶν καὶ ἡ συνεδρία ἤρχετο ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας, ὡς καὶ σήμερον γίνεται ἐν τοῖς συλλόγοις. Μετὰ συζήτησιν καὶ ψηφοφορίαν πολλάκις ζωογρά, ἐρίνοντο παραδεκτὰ νέα μέλη τὰ ὅποια καὶ ἐκαλοῦντο νὰ καταλάβωσι θέσιν ἐν τοῖς παλαιοῖς. Μετὰ δὲ ταῦτα συνεζητεῖτο τὸ πρὸς μελέτην δοθὲν θέμα καὶ δεινὸς ἤγειροτο ἀγὼν μετὰ τῶν εὐφραδεστέρων, τῶν μὲν ἀντικρουόντων τοὺς δέ. Ἦσαν δὲ τὰ θέματα φιλοσοφικά, φιλολογικά, πολλὰκις δὲ καὶ πολιτικά, ἐχρησίμευον δὲ ὡς ἀκόννημα κατ' ἰδίαν σπουδῆς. Πρὸς παρασκευὴν δὲ κρείττω οἱ φιλοτιμότεροι τῶν φοιτητῶν ἐκείνων ἡμέρας ὄλας ἐνησχολοῦντο ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ μελετώντες καὶ ἐκκονίζοντες παλαιὰ καὶ νέα βιβλία καὶ ὀλόκληρα φύλλα χάρτου πληροῦντες σημειώσεων. Ἐνθυμοῦμαι ἐτι καὶ νῦν τοιαῦτά τινα πρὸς συζήτησιν θέματα, ὧν καὶ ἐγὼ τότε μετέσχον συζητῶν, θέματα κινούντα σήμερον ἴσως θυμηδίαν καὶ ἱλαρότητα, ἡμῖν δὲ τότε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων θεωρούμενα. Περὶ φιλίας, περὶ ἐρωτος, περὶ ἀγάπης, περὶ παιδείας, ἦσαν προσφιλεῖς τότε ἡμῖν ζητήματα πολλοὶ δὲ, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐλάμβανον τὸν λόγον μετὰ θερμοῦτος καὶ πάθος. Διὰ τοῦτο ἢ ἐμὸν ἢ διὰ τῆς παιδείας δύναται ἢ Ἑλλὰς νὰ διοξασθῇ, ἦτο θέμα πολλὰς καταναλώσαν νύκτας καὶ μετὰ πολλῆς ζωηρότητος συζητηθέν. Ἀγνοῶ ἂν διασώζονται ἐτι καὶ νῦν τὰ πρακτικά ἐκεῖνα, ὡς καὶ ἐν καταστατικῶν τοῦ συλλόγου Ἑλικῶνος, ἀνευρισκόμενα δὲ ἤθελον ἀποτελέσει περίεργόν τι σημεῖον τῆς τότε ἐνασχολήσεως τῶν φοιτητῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς τῆς σήμερον, δὲν θὰ ἦσαν δὲ ἀνάξια καὶ ἱστορικῆς σημασίας. Ἡ σφραγὶς δὲ τούτου θὰ ἦτο ὡσαύτως χρησιμὴ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ συγγράψῃ ἔκτενως τὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι συλλόγων, περιέργον δὲ ἐγγράφον θὰ

ἦτο καὶ ἡ ἄδεια τῆς ἀστυνομίας πρὸς σύστασιν τοῦ συλλόγου ἐκείνου, διότι δι' ἀστυνομικῆς ἀδειας τότε ἐπετράπη ἡμῖν νὰ συνεδριάσωμεν. Καθ' ὅλου δ' εἶπεῖν εὐχρῆς ἔργον ἂν ἦτο ἡ διάσωσις τῶν τοιούτων ἐγγράφων, διότι ὁ τοιοῦτος σύλλογος ἐγένετο ἀναμφιλέκτως ὁ πυρῆν

πάσης μετέπειτα συλλογικῆς κινήσεως καὶ εἰς αὐτὸν ἀφείλεται ἡ πρώτη ὠθησις ἢ δοθεῖσα εἰς τὴν νεολαίαν νὰ προαγάγῃ τὴν τοιαύτην κίνησιν, ἣτις οὐκ ὀλίγα παρήγαγε καὶ παρῶντι καλὰ καὶ ὠφέλιμα τῇ πατρίδι.

Μ. ΒΡΑΤΕΑΝΟΣ

Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'
Ντικ - Σάντ

Ἡ θάλασσα ἦτο γαληνιζία καὶ ἡ ἡμιολία βραδείως ἐπὶ τῶν κυμάτων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐσύρετο. Ἡ Κ^α Βελντὸν ἐγκατεστάθη ἐπὶ τοῦ πλοίου ὅσον ἦτο δυνατόν πολυτελῶς, διότι οὔτε θάλαμος τῶν ἀξιωματικῶν, οὐδὲ αἵθουσα κατεῖχον τὸ ὅπισθεν τοῦ καταστρώματος, οὐδὲ ἐν δωμάτιον πρυμναῖον ὑπῆρχε ἕνα δευτῆ τούς ἐπιβάτας Κατ' ἀνάγκην ἔμεινε εἰς τὸ διαχωρίσμα τοῦ πλοιαρχοῦ Ἰλ ὅπισθεν κείμενον καὶ ἀποτελοῦν τὴν μετρίαν κατοικίαν ναυτικοῦ. Ὁ πλοιαρχὸς Ἰλ ἐπέμεινε πολὺ ἴνα πείσῃ τὴν Κ^α Βελντὸν πρὸς τοῦτο. Ἐκεῖ λοιπὸν εἰς τὴν στενὴν ταύτην κατοικίαν ἐγκατεστάθη ἡ Κ^α Βελντὸν μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς καὶ τῆς γραίας Νανᾶς. Ἐκεῖ ἐγεμμάτιζε ἐν συνανκαστροφῇ τοῦ πλοιαρχοῦ καὶ τοῦ Κυρ-Βενεδίκτου, διὰ τὸν ὅποιον εἶχον κατασκευάσει εἶδος δωματίου εἰς τὴν πρόραν.

Ὁ δὲ κυβερνήτης τοῦ Πιλαγκρίν ἔλαβε τὸ πλησίον τοῦ φυλακείου κείμενον διαμέρισμα τὸ ὅποιον ἦτο προωρισμένον μὲν διὰ τὸν ὑποπλοιαρχον, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε τοιοῦτος, γνωρίζομεν ὑπὸ ποίους οικονομικούς ἄρους ἐπλεε ἡ ἡμιολία, ἦτο κενόν. Οἱ ἄνδρες τοῦ Πιλαγκρίν, καλοὶ καὶ ῥωμαλέοι θλασσινοὶ ἐφάνιντο πολὺ συνηνωμένοι διὰ κοινῶν ἰδεῶν καὶ συνηθειῶν. Ἡ ἀλίσια αὕτη ἦτο ἡ τετάρτη ἢ ἡμῶν ἕκαμον. Ὅλοι Ἀμερικανοὶ δυτικοί, ἐγνωρίζοντο ἀπὸ πολλοῦ καὶ ἀνῆκον εἰς τὴν αὐτὴν παραλίαν τῆς ἐπαρχίας τῆς Καλλιφορνίας. Οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνδρες ἦσαν περιποιητικώτατοι πρὸς τὴν Κ^α Βελντὸν, τὴν σύζυγον τοῦ ἐξοπλιστοῦ τῶν, πρὸς τὸν ὅποιον ἐδείκνυσον ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην ἀπεριόριστον. Εἶνε βέβαιον ὅτι λαμβάνοντες μέρος εἰς τὰ κέρδη τοῦ πλοίου ἐπλευσαν μέχρι τοῦδε μετὰ μεγάλων ὠφελειῶν. Ἐάν δὲ δὲν ἐφείδοντο κόπων, ἂν καὶ ὀλίγοι, τούτο τὸ ἐπρακτοῦν διότι πᾶσα ἐργασία ἤλανε τὸ ὄφελος εἰς τὴν δικακονόμισιν τῶν λογαριασμῶν, οἷτινες ἔλθον ἐκάστην ἐποχὴν τῆς ἀλίσιας. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τὴν φορὰν ταύτην, τὸ κέρδος θὰ ἦτο σχεδὸν μηδὲν καὶ διὰ τοῦτο ἐμεψιμοῖρον δικαίως κατὰ τῶν ἀθλίων ναυτῶν τῆς Νέας Ζηλανδίας.

Εἰς μόνος ἄνθρωπος, ἐπὶ τοῦ πλοίου δὲν ἦτο Ἀμερικανικῆς καταγωγῆς. Πορτογάλλος τὸ γένος, ἡμιλῶν ὅμως τὰ γαλλικά εὐχερῶς, ὄνο-

μαζόμενος Μαῦρος, ἐξεπλήρου τὰς ταπεινάς ὑπηρεσίας τοῦ μαγείρου τῆς ἡμιολίας. Ἐπειδὴ ὁ μάγειρος τοῦ Πιλαγκρίν ἐλειποτάκτησεν εἰς τὸ Ὀκλᾶν ὁ Μαῦρος οὗτος, ἀεργος τότε, προσεφέρθη νὰ τὸν ἀναπληρώσῃ. Ἦτο ἄνθρωπος σκυθρωπός, σιωπηλός, κατηφής, ὀλίγιστα κοινωνικός, ἔμεινε μόνος πάντοτε. Ἐπειδὴ ὅμως ἐξετέλει καλῶς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μαγείρου οὐδεμίαν ἀπὸ τῆς ἐπιθάσεως τοῦ ἠξιώθη κατηγορίας παρὰ τοῦ πλοιαρχοῦ.

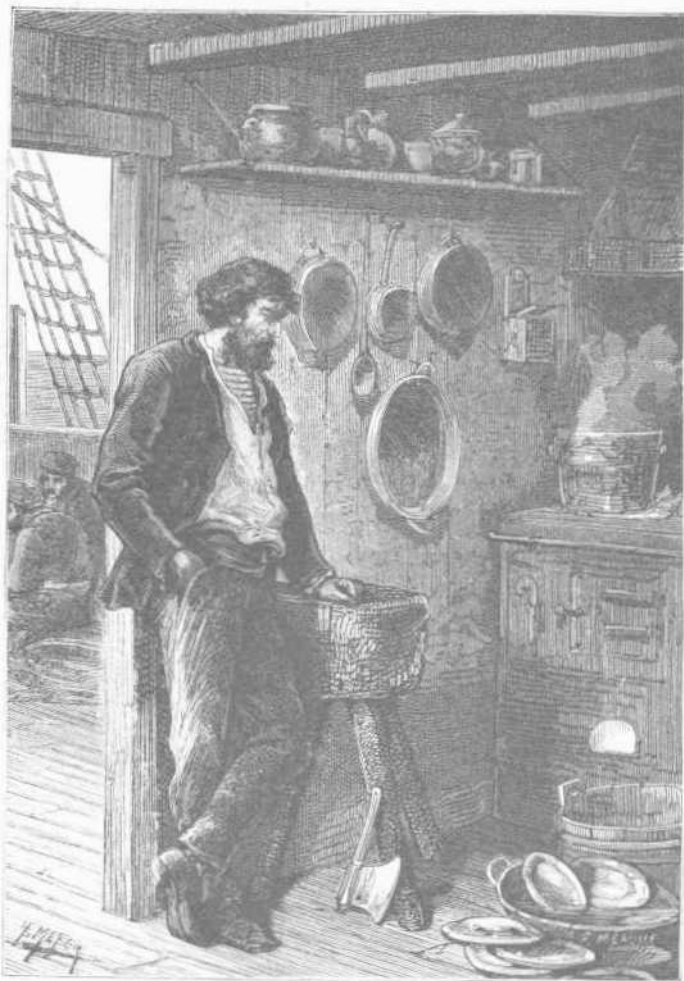
Ἐν τούτοις ὁ πλοιαρχὸς Ἰλ ἐλυπεῖτο διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τοῦ παρελθόντος τοῦ Μαῦρου. Τὸ πρόσωπόν του ἡ μάλλον τὸ βλέμμα του δὲν τῷ ἤρεσκον, καὶ ὅταν πρόκειται νὰ εἰσαχθῇ ἄγνωστος εἰς τὴν ζῶν τοῦ πλοίου τὴν τῶσφ στενὴν καὶ οἰκίαν οὐδὲν πρέπει νὰ παραμεληθῆται πρὸς ἐξακριβώσιν τοῦ βίου, τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Ὁ Μαῦρος ἦτο περίπου τεσσαράκοντα ἔτων. Ἰσχνός, νευρώδης, ἀναστήματος μετρίου, καστανόχρους τὴν τε κόμην καὶ τὸ γένειον, ὀλίγον μαλαγχερός. Ἐν γένει ἐφάνετο ῥωμαλέος ἀνὴρ. Ἐλαβὲ ποτε παιδείσιν τινα; Ναί· τοῦτο παρετηρεῖτο ἐκ τινῶν παρατηρήσεων αἵτινες διέφευγον ἐνίοτε ἐκ τοῦ στόματός του. Οὐδέποτε ὠμίλει περὶ τοῦ παρελθόντος του, οὐδὲ λέξιν ἔλεγε περὶ τῆς καταγωγῆς του. Ἀπὸ ποῦ ἤρχετο, ποῦ ἔζησεν, ἀδύνατον νὰ μαντεύσῃ τις. Ποῖον θὰ ἦτο τὸ μέλλον του; δὲν ἐγνωρίζον πολὺ μᾶλλον τοῦτο. Ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀποθιβασθῇ εἰς τὸ Βαλπαραιζό.

Βεβαίως ἦτο παραδοξώτατος ἄνθρωπος. Δὲν ἐφάνετο ὅτι ἦτο ναυτικός, ἐφάνετο μαλιστα ὅτι ἦτο πλέον ἢ ξένος εἰς τὰ ναυτικά πράγματα, παρ' ὅσον εἶνε συνήθως εἰς μάγειρος πλοίου, τοῦ ὁποῦ μέρους τῆς ὑπάρξεως διακρίσει ἐν τῇ θάλασσῃ. Ἐν τούτοις δὲν ἠνωχλεῖτο διόλου ἀπὸ τὰς ταλαντεύσεις, ὡς ἄνθρωπος πρώτην φορὰν ταξιδεύων, καὶ τοῦτο εἶνε προτέρημα διὰ τὸν μάγειρον πλοίου. Ἐν συνόλω τὸν ἐβλεπον ὀλίγον κατὰ τὴν ἡμέραν, ἔμεινε συνήθως κεκλεισμένος εἰς τὸ στενὸν μαγειρεῖον, ἐμπροσθεν τοῦ ἐκ χυτοῦ σιδήρου πυράνουν τοῦ καταλαμβάνοντος τὸν πλεῖστον χώρον αὐτοῦ. Τῆς νυκτός ἐπερχομένης καὶ τοῦ κλιθάνου σβεννυμένου ὁ Μαῦρος μετέβαινε εἰς τὴν «καλόθηρ» του ἣτις τῷ ἀνῆκεν, εἰς τὸ βάθος τοῦ θαλάμου τοῦ πληρώματος. Ἐκεῖ κατεκλίετο καὶ ἀμέσως ἐκοιμήτο.

Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ πλήρωμα τοῦ Πιλγκρίν ἀπετελεῖτο ἐκ πέντε ναυτῶν καὶ ἐνὸς δοκίμου. Ὁ νεαρὸς δόκιμος οὗτος, δεκαπενταετῆς τὴν ἡλικίαν, ἦτο ἀγνώστου καταγωγῆς. Τὸ δυστυχὲς πλάσμα ἐγκαταλειμμένον ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἀνετράφη ἐν τῷ ὄρφανοτροφείῳ. Ὁ Ντίκ-Σάντ—οὕτως ὠνομάζετο—κατήγετο ὡς φαίνεται ἐκ τῆς Ἐπαρχίας τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς πρωτεύουσας. Τὸ ὄνομα Ντίκ, ὅπερ εἶχεν ὁ μικρὸς ὄρφανός, πιθανῶς ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ εὐσπλάχνου διαβάτου ὁ ὁποῖος τὸ παρέλαθε βρέφος, δύο ἢ καὶ τρεῖς ὥρας μετὰ τὴν γέννησίν του. Τὸ δὲ ὄνομα Σάντ τῷ ἐδόθη ὡς ἀναμνηστικὸν τοῦ τόπου ὁποῦ εὗρέθη, δηλαδή τοῦ Σάντε-Οὐκ, τὸ ὁποῖον σχηματίζει τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος τῆς Νέας Ὑόρκης, εἰς τὸ στόμιον τοῦ Οὐτσον (ποταμοῦ).

Ὁ Ντίκ-Σάντ ἦτο ἀναστήματος μετρίου, ἀλλὰ σωματώδης καὶ δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἦτο Ἀγγλο-Σαξωνικῆς καταγωγῆς. Ἦτο καστανόχρους τὴν ὄψιν. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν κυανοὶ, ἐκπέμποντες ἐκ τῶν κορῶν πῦρ φλογερὸν. Ἡ ναυτικὴ ζωὴ τὸν προητοίμασε καταλλήλως εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ βίου. Ἡ εὐφυὴς φυσιογνωμία του ἐξεδήλου ἐνεργητικότητα. Δὲν ἦτο ριψοκίνδυνος ἀλλὰ τολμητίας· ὁ ριψοκίνδυνος εἶνε ἀπρόσεκτος, ὁ τολμητίας ἀκέπτεται πρῶτον καὶ ἐκτελεῖ ἔπειτα, ἰδοὺ ἡ διαφορὰ εἰς τὰς δύο ταύτας λέξεις, ὁ Ντίκ-Σάντ ἦτο τολμητίας. Δέκα πέντε ἐτῶν ἐγνώριζε νὰ ἀποφασίζῃ καὶ νὰ ἐκτελῇ μέχρι τέλους τὰς ἀποφάσεις του. Ἡ ὄψις του συγχρόνως ζωηρὰ καὶ σοβαρὰ εἴκνε παντὸς τὴν προσοχὴν καὶ τὴν συμπάθειαν. Ὡμίλει ὀλίγον καὶ οὐδὲν ἔχειρονό-

Ὁ Μαῦρος.

μαι καθὼς κάμνουσι τὰ παιδιὰ τῆς ἡλικίας του. Ἐνωρίς, εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, ἦν ἡ ἀφροντισία χαρακτηρίζει, ἀντεκατόπριζε ἐν τῷ νῶ του τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν ἀθλιότητα καὶ ὑπέσχετο εἰς ἑαυτὸν νὰ ἀναπλάσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν. Καὶ ἀνεπλάσθη, ἦτο ἤδη ἀνὴρ εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν ἄλλοι εἰσὶν ἀκόμη παιδιὰ.

Εὐλύγιστος, εὐκαμπτος, ἐπιδειξιώτατος εἰς ὅλα τὰ φυσικὰ γυμνάσματα ὁ Ντίκ-Σάντ. Τὸ βῆμά του ἦτο στερρὸν καὶ τὸ βλέμμα του ἀλύγιστον. Ἀνετράφη ὡς εἶπομεν ἐν τῷ φιλανθρωπικῷ καταστήματι. Ἐτέθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ ἄσυλον τῶν ἐκθέτων παιδῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐπειτα τετραετῆς ὁ Ντίκ-Σάντ ἐμάνθανε τὴν ἀνάγνωσιν τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν εἰς ἐν τῶν σχολείων τῆς Νέας Ὑόρκης τὰ ἱερὰ φιλανθρωποὶ συνδρομαὶ συντηροῦσι τὸσον γενναίως.

Ὀκταετῆ ὁ πρὸς τὴν θάλασσαν ἔρωσ, τὸν ὁποῖον ὁ Ντίκ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἔτρεφε, τὸν προέτρεψε νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μεγάλου ταχυδρομικοῦ ἀτμοπλοίου τῶν μεσημβρινῶν θαλασσῶν ὡς ναυ-

τόπιος. Ἐκεῖ ἔμαθε τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν τὴν ὁποῖαν πρέπει τις νὰ μάθῃ ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐδιδάχθη ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἀξιωματικῶν ἐνδιαφερομένων ὑπὲρ τοῦ μικροῦ τούτου ἀνθρώπου. Ἐπομένως ὁ ναυτοπαῖς δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ γείνη δόκιμος ἀναμφιβόλως. Τὸ παιδί ὅμως ὅπερ καταλαμβάνει κατ' ἀρχὰς ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε ἡ μόνη δύναμις ἧτις καὶ τὴν ζωὴν δίδει καὶ τὴν προκοπὴν, ὅπερ γνωρίζει ἔνωρίς ὅτι δὲν θὰ κερδίσῃ τις τὸ ψαμί του ἢ μὴ μὲ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ μετώπου του, τὸ παιδί αὐτὸ εἶνε προωρισμένον διὰ μέγιστα ἔργα, διότι μίαν ἡμέ-

ραν θὰ εἶχῃ μὲν καὶ τὴν θέλησιν ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν νὰ τὰ ἐκτελέσῃ.

Ὅταν ἦτο ναυτοπαῖς ἐπὶ τοῦ ταχυδρομικοῦ πλοίου ὁ Ντίκ-Σάντ ἐκίνησε τὴν περιέργειαν τοῦ πλοίαρχου Ἰλ. Ὁ γενναῖος οὗτος ναυτικός τὸ ἠγάπησε τὸ γενναῖον παιδίον καὶ ἐγνώρισε τὸν σκοπὸν τοῦ εἰς τὸν ἐξοπλιστὴν Ἰωάννην Βελντόν. Ἡσθάνθη οὗτος ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸ ὄρφανόν, τὸ προσέλαβε πράγματι, τὸ εἰσήγαγε εἰς τὸ σχολεῖον πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν τοῦ εἰς Ἀγιὸν Φραγκῖσκον καὶ τὸν ἀνέθρεψεν εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκεν ἡ οἰκογένειά του. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν τοῦ ὁ Ντίκ-Σάντ εἰδείξεν ἰδιαίτουσιν κλίσειν πρὸς τὴν γεωγραφίαν, εἰς τὰ ταξείδια καὶ τὰς περιηγήσεις καὶ εἰς τὰ μαθηματικὰ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ναυτιλίαν κατόπιν. Εἰς τὸ θεωρητικὸν τοῦτο μέρος τῆς παιδείας του δὲν παρημέλησε καὶ τὸ πρακτικόν. Ὡς δόκιμος λοιπὸν ἐπεβίβασθη πρῶτην φορὰν εἰς τὸ Πιλγκρίν. Πρέπει εἰς καλὸς ναυτὴς νὰ γνωρίζῃ τὴν μεγάλην ἀλειαν ὅσον καὶ τὴν μεγάλην ναυτιλίαν. Εἶνε λοιπὸν καλὴ ἡ παιδεία εἰς ὅλα τὰ εἶδη τοῦ ναυτικοῦ σταδίου ἐπὶ πλοίου ταιούτου. Ἐπειτα ὁ Ντίκ-Σάντ εἰσήρχετο εἰς πλοῖον τοῦ εὐεργέτου του καὶ τοῦ ὁποῖου ὁ πλοίαρχος ἦτο ὁ προστατῆς του Ἰλ. Περιττόν εἶνε νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως ἣν ἔτρεπε πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ εὐεργέτου του. Καλλιτέρονος εἶνε νὰ ἀφήσωμεν νὰ ἐμιλώσῃ τὰ γεγονότα. Ἀλλὰ πᾶς τις ἐννοεῖ ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ χάρις του ὅταν ἔμαθεν ὅτι μέλλει νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τοῦ Πιλγκρίν ἡ Κ^α Βελντόν ἧτις ἦτο δι' αὐτὸν μῆτηρ σχεδὸν ὡς ἐθεώρει τὸν μικρὸν Ἰάκωβον ἀδελφόν του. Ἡ καρ-

Ὁ Ντίκ-Σάντ καὶ ὁ μικρὸς Ἰάκωβος.

διά του ἐφούσκονεν ἀπὸ χάριν προερχομένην ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἐάν πρέπει νὰ θυσιάσω ἑαυτὸν χάριν ἐκείνων, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ἐκείνων ὅστινες μοὶ ἐπένευσαν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Παιδείαν ἀγάπην, θὰ τὸ πράξω μετὰ χαρᾶς. Ἰδοὺ ὁ Ντίκ-Σάντ ἐσκέπτετο ὡς τριακονταετῆς ἀνὴρ.

Ἡ Κ^α Βελντόν ἐγνώριζε τὴν ἀξίαν τοῦ παιδίου τούτου.

Ἡδύνατο χωρὶς φόβον νὰ τῷ ἐμπιστευθῇ τὸν μικρὸν Ἰάκωβον. Ὁ Ντίκ-Σάντ ἠγάπα τὸν Ἰάκωβον τρυφερώτατα, ὁ ὁποῖος τὸν ἀπεκάλει «μεγάλον ἀδελφόν». Κατὰ τὰς μακρὰς ἀναπαύσεις, συνήθεις κατὰ τὸν διάπλουον ἱστιοφόρου πλοίου, ὅταν ἡ θάλασσα ἦτο ὠραία καὶ τὰ ἱστία τεταμμένα καὶ κοίλα ὑπὸ τοῦ πνέοντος ἀνέμου ὁ Ντίκ-Σάντ καὶ ὁ Ἰάκωβος ἦσαν πάντοτε μαζὺ.

Τὰ πάντα ἐζητεῖ νὰ μάθῃ ὁ μικρὸς περιέργος, περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ τῇ θαλάσσῃ τῷ ἔλεγεν ὁ Ντίκ-Σάντ. Μετὰ χάρις ἡ Κ^α Βελντόν ἔβλεπε τὸν μικρὸν τὴν υἱὸν ἀναρριχώμενον μετὰ τοῦ Ντίκ-Σάντ εἰς τὰς κερκίας.

Τὰ πράγματα ἔβαινον οὕτω· ἡ διάπλους ἦτο λαμπρὸς μέχρι τοῦδε. Ἡ ἐπιμονὴ ὅμως τῶν ἀνατολικῶν ἀνέμων ἀνησύχει τὸν πλοίαρχον Ἰλ. Δὲν κωτώρθανε νὰ θέσῃ τὸ πλοῖον εἰς καλὸν δρόμον. Ἀργότερα πλησίον τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγίου κερῶ ἐφοβεῖτο νὰ εὕρῃ νημελίαν ἧτις θὰ τὸν ἠνώχλει μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ ρεύματος τὸ ὁποῖον θὰ ἐρριπτεν ἀναπορευτικῶς τὸ πλοῖον πρὸς τὴν δύσιν. Ἀνησύχει λοιπὸν πρὸ πάντων διὰ τὴν Κ^α Βελντόν, ἐξ αἰτίας τῶν βραδυτήτων διὰ τὰς ὁποίας δὲν ἦτο ὑπεύθυνος. Ἐπομένως ἐάν τυχαίως θὰ συνήντα εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἐν τῶν

ὑπερωκεανίων ἀτμοπλοίων πλέον πρὸς τὴν Ἀμερικὴν ἐσκέπτετο νὰ συμβουλευθῆ αὐτὴν νὰ ἐπιβιβασθῆ. Δυστυχῶς ἐκρατεῖτο τὸ πλοῖον εἰς πλάτη πολὺ ὑψηλὰ εἰς τὰ ὅποια ἦτο ἀδύνατον νὰ συναντήσωσιν ἀτμοπλοῖον πλέον πρὸς τὸ Παναμᾶ. Καί εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μάλιστα αἱ συγκοινωνίαι μεταξὺ τοῦ Εἰρηρικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Αὐστραλίας καὶ τοῦ Νέου Κόσμου δὲν ἦσαν τόσον συχναὶ ὅσον σήμερον. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἀφήσωσι τὰ πράγματα εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἐφάνετο ὅτι δὲν θὰ ἐτάρασε τὸν μονότονον διάπλουν των οὐδὲν συμβάν ὅταν ἐν πρώτων συνέβη, ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν 2 Φεβρουαρίου δηλαδή, ἐπὶ τοῦ προειρημένου πλάτους καὶ μήκους.

Ὁ καιρὸς ἦτο διαυγέστατος* ὁ Ἰνδικ-Σάντ καὶ ὁ Ἰάκωβος περὶ τὴν ἐνάτην πρωϊνὴν ὥραν μετέβησαν εἰς τὴν κεραίαν τοῦ πρυμναίου ἰστού. Ἐκεῖθεν ἔβλεπον τὸ πλοῖον ὅλον καὶ μέρος ἀπέραντον τοῦ Ὠκεανοῦ, εἰς μεγίστην ἀκτίνα. Πρὸς τὰ ὀπισθεν ἡ περίμετρος τοῦ ὁρίζοντος ἐκόπη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς των κίφνης ἐπὶ τῆ θέα μεγάλου ἰστού μετ' ἰστίου μικροῦ. Ὁ φάρος οὗτος ἐκρυσσε ἀπὸ τῶν ὁμμάτων μέρος τῆς θα-

λάσσης καὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐβλεπον ἐκτεινόμενα ἐπὶ τῶν κυμάτων τρία μικρὰ ἰστία στηριζόμενα ἐπὶ τοῦ μπουμπρέσου ὡς τρία μεγάλα πτερὰ ἀνίστα καὶ τρέμοντα ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου. Ἐνῶ λοιπὸν ἡ ἡμιολία ἔτρεχε τῶν ἰστιῶν κοιλουμένων ἰσχυρῶς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὁ Ντικ ἐξήγει εἰς τὸν μικρὸν Ἰάκωβον πῶς τὸ Πιλογκριν μετ' ἑαυτοῦ, εἶχε καλὴν ἰσορροπίαν εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ πῶς δὲν ἀνετρέπετο οὕτω, ἂν καὶ ἐκυπτε πρὸς τὰ πλάγια.

Ὁ μικρὸς Ἰάκωβος διέκοψεν αἴφνης τὸν δόκιμον.

— Βλέπεις ἐκεῖ κάτω, τῷ λέγει.

— Τί εἶνε, ἠρώτησεν ὁ Ντικ — Σάντ ὀρθούμενος ἐπὶ τῆς κεραίας.

— Ἐκεῖ! ἐφώνησεν ὁ μικρὸς δεικνύων διὰ τοῦ λιχανοῦ σημεῖον τῆς θαλάσσης ὄρωμενον διὰ τοῦ διαστήματος τῶν σχοινίων τοῦ ἰστού. Ὁ Ντικ — Σάντ κρητέρησε μετὰ προσοχῆς τὸ ὑποδειχθέν μέρος καὶ πάραυτα διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς ἐφώνασε.

— Ναυάγιον, Ναυάγιον, ἔμπροσθεν, δεξιᾶ.

(*Ἔπεται συνέχεια)

[Κατὰ τὸν Ἰούλιον Βέρν]

ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΓΡΑΦΙΑ

Γενικῶς ἀνομολογεῖται ὅτι ἡ πινακογραφία (χαρτογραφία) εἶνε ἡ βῆσις τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν σπουδῶν, ὡς τοιαυτὴ δὲ παιδαγωγικὴ ἀρχὴ ἐγένετο ὀριστικῶς παραδεχτὴ εἰς τὰ νεώτερα προγράμματα τῶν εὐρωπαϊκῶν σχολείων.

Ἄλλὰ παρ' ἡμῖν δὲν εἰσῆχθη ἔτι τὸ μάθημα τοῦτο τῆς γεωγραφικῆς πινακογραφίας, ὅπερ ἔπρεπε νὰ συνδιδάσκηται μετὰ τῶν γενικῶν περὶ γεωγραφίας γνώσεων. Οὕτω δὲ οἱ μαθηταὶ οὐδέποτε διδασκόμενοι τίνι τρόπῳ κατασκευάζονται οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες καὶ ἀγνοοῦντες αὐτὴν τὴν βῆσιν τῆς γεωγραφίας μένουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγεωγράφοι. Διότι ἂν ὁ μαθητὴς δὲν διδασκῆται τὴν πινακογραφίαν, ὅπως δι' αὐτῆς δύναται νὰ ὑποτυπῶν τὴν χώραν, ἢς τὴν γεωγραφίαν διδάσκαται, οὐδέποτε θὰ μάθῃ αὐτὴν ἀποχωρῶντως, ἢς ἄλλως ἄνευ τῆς πινακογραφίας καθίσταται εἰς αὐτὸν ἄχαρι καὶ ἀτερπὲς μάθημα.

Αἱ μέχρι τοῦδε εἰς τινα σχολεῖα ἐν χρήσει οὐσα μηχανικαὶ ἢ μᾶλλον δουρικαὶ μέθοδοι πρέπει πλέον νὰ καταργηθῶσιν. Αἱ νηπιώδεις μέθοδοι ἀντιγραφῆς τῶν πινάκων ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου, ἢ διὰ τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων, διὰ

τετραγώνων, σταυρῶν κτλ., δι' ὧν μάλιστα πολλάκις ἐπιφορτίζονται οἱ πίνακες διὰ περιττῶν καὶ ἀνωφελῶν λεπτομερειῶν, ταχέως λησμονομένων, αἱ μέθοδοι αὗται, λέγομεν, δὲν διδάσκουσι τίποτε τὸν μαθητὴν, ἀλλὰ μᾶλλον διαστρεβλοῦσι τὰς ἰδέας του. Ἀντὶ τούτων πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ μεθοδικὴ καὶ λογικὴ ἐργασία πρὸς κατασκευὴν τῶν πινάκων, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς ἀκριβείας καὶ σαφηνείας αὐτῶν ἀποτυπῶνται ζωηρῶς καὶ εὐκρινῶς εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν. Ἀφοῦ δὲ ὁ μαθητὴς σπουδᾶσθ πῶς κατασκευάζονται οἱ πίνακες, θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ σχεδιάζῃ πίνακα ἀκριβῆ καὶ διδασκτικὸν εἰς ὀλιγώτερον σχετικῶς χρόνον παρ' ὅσον ἐχρειάζεται μεταχειριζόμενος τὰς προειρημένας μεθόδους τῶν ὑάλων, τοῦ διαφανοῦς, τῶν τετραγώνων κτλ., καὶ μετὰ ζήλου καὶ εὐχαριστήσεως θὰ καθυδύνηται εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Γεωγραφίας.

Ἡ σπουδὴ τῆς Γεωγραφίας κατορθοῦται διὰ τῆς ἐξεικονίσεως καὶ παρατηρήσεως μᾶλλον ἢ διὰ τῆς μελέτης τῶν βιβλίων καὶ τῆς κατὰ φαντασίαν ἀναπαραστάσεως τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων. Διὰ τοῦτο ὁ μὴ ἀσκηθεὶς, ἔνα ἐξ

ὀψεως ἐνθυμῆται καὶ ὑποτυπῶν τὸ γενικὸν σχῆμα τῶν χωρῶν μετὰ τῶν κυριωτέρων αὐτῶν φυσικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ τῆς θέσεως πάντων τῶν σπουδαιωτέρων μερῶν, λίαν ἀτελῶς καὶ συγκεχυμένως γινώσκει τὴν Γεωγραφίαν. Ἡ καλλιτέρα λοιπὸν μέθοδος πρὸς ἐπίτευξιν ἀκριβοῦς γνώσεως χώρας τινὸς εἶνε ἡ ἐπισταμένη μελέτη αὐτῆς ἐπὶ καλῶν πινάκων, τοὺς ὁποίους πρέπει πολλάκις νὰ ἐξεικονίζῃ ὁ μαθητὴς.

Πρέπει δὲ κατ' ἀρχὰς ὁ μαθητὴς, ὅπως ἰσχυρῶς ἐντυπωθῆ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ τὸ γενικὸν σχῆμα χώρας τινὸς, νὰ σχεδιάζῃ ἐπὶ χάρτου, ἢ ἐπὶ πλακῶς σχιστολίθου, ἢ μαυροπίνακος τὸν γεωγραφικὸν πίνακα αὐτῆς οὕτως, ὥστε νὰ περιέχῃ μόνον τὰ ὄρια τῆς χώρας. Μετὰ ταῦτα σημειοὶ τὰ ὄρη, τοὺς ποταμοὺς καὶ κατόπιν τὰς πολιτικὰς διαιρέσεις καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς.

Ὅταν κατασκευάζῃ πίνακά τινα ὁ μαθητὴς, ὅπως ἐπ' αὐτοῦ παραστήσῃ τοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους περιγράφει ἡ ἀνὰ χεῖρας αὐτοῦ Γεωγραφία, οφείλει νὰ σημειῶνῃ ἐπ' αὐτοῦ μόνον τὰς σπουδαιωτέρας λεπτομερείας καὶ τὰ ὀνόματα ἢ μόνον τὰ ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ ἀναφερόμενα. Πολλάκις πολλοὶ πινακογράφοι ὑποπίπτουσιν εἰς τὸ σφάλμα τοῦτο ἐπιβαρύνοντες τοὺς πίνακας αὐτῶν διὰ πλείστον καὶ ἀνωφελῶν ὀνομάτων. Τὸ αὐτὸ σφάλμα παρατηρεῖται καὶ εἰς πολλοὺς ἀτλαντας ἐκδιδόμενους πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων.

Προβολὴ τῶν πινάκων. Οὐδεὶς πίναξ θεωρεῖται ἀκριβῆς, ἂν ἐπ' αὐτοῦ δὲν σημειῶνται αἱ *Μαῖραι* τοῦ γεωγραφικοῦ Πλάτους καὶ Μήκους. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Ἀναξίμανδρου τοῦ Μιλήσιου, ὅστις, ὡς λέγεται, πρῶτος ἐφεῦρε τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας (1) περὶ τὰ 570 περίπου π. Χ.,

(1) Ἡ χρῆσις τῶν χαρτῶν (πινάκων, κύρσεων) εἶνε ἀρχαιοτάτη. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι εἶχον τοιούτους, ἐφ' ὧν ἐσημείων λεπτομερῶς τὰς ὁδοὺς καὶ τὴν ροὴν τῶν

μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν οἱ γεωμέτραι καὶ μαθηματικοὶ πολλοὺς κόπους κατέβαλον, ὅπως ἐπακριβῶς παραστήσωσιν αὐτὰς ἐπὶ τοῦ πίνακος, διότι εἶνε δύσκολον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον νὰ παρασταθῆ σφαιρικὴ ἐπιφάνεια ἐπὶ ἐπιπέδου ἐκτάσεως χωρὶς ν' ἀποτμηθῆ ἢ συμπτυχθῆ τμηματῶς.

Ὁ μαθητὴς ὁ θέλων νὰ κατασκευάσῃ πινάκα τινα μετ' ἀκριβείας, πρέπει νὰ προετοιμάσῃ τὴν προβολήν, ἢτοι νὰ προβάλῃ τὰς μοίρας τοῦ πλάτους καὶ μήκους, ἐφ' ὧν ἀναπτύσσεται ἡ ἔκτασις τῆς χώρας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀρκοῦσι στοιχειωδέσταται τινες γνώσεις ἐκ τῆς γεωμετρίας. Πᾶς δὲ γνωρίζων νὰ χειρίζεται τὸν γνώμονα καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἰχνογραφίας ὄργανα δύναται εὐκόλως νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἡ μέθοδος ἡ ἐπὶ τοῦ παρόντος μᾶλλον ἐν χρήσει λέγεται *κωνική* προβολή, ἥτις ὑποθέτει ὅτι ἡ σφαιρικὴ ἐπιφάνεια τῆς γῆς περιβάλλεται ὑπὸ κώνου ἐφαπτομένου τῆς σφαίρας εἰς τὸν παράλληλον τὸν ὁρισμένον νὰ παραστήσῃ τὸ μέσον τοῦ πίνακος. Τοῦ κώνου δὲ τούτου ἡ κορυφὴ ὑποτίθεται ὅτι κεῖται ἐκεῖθεν τοῦ πόλου ἐπὶ τοῦ προεκτεινόμενου ἄξονος τῆς γῆς. Ἀφοῦ προβλήθωσιν ἐπὶ τοῦ κώνου τὰ διάφορα σημεῖα τῆς σφαίρας, ὑποθέτομεν τότε ὅτι ἀνοίγομεν αὐτὸν καὶ ἀναπτύσσομεν ἐπὶ ἐπιπέδου.

(*Ἔπεται συνέχεια)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΥΑΝΗΣ

ποταμῶν. Οἱ Φοῖνικες ὠπαύτως μετεχειρίζοντο ναυτικούς ἀτλαντας, οὓς ἀπέκρυστον ἐπιμελῶς ἀπὸ τῶν ξένων. Παρ' Ἕλλησιν οἱ Μιλήσιοι φαίνονται πρῶτοι πινακογράφοι ἐκτός δὲ τοῦ Ἀναξίμανδρου μαθητοῦ τοῦ Θάλητος, καὶ ὁ Ἀρισταγόρας, τύραννος τῆς Μιλήτου, μετὰ μίαν γενεάν μεταβάς εἰς Λακεδαιμόνα ὅπως πέπεισεν τὸν Κλεομένην εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατεῖαν καὶ προσβολὴν αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ πίνακα χαλκοῦς, ἐφ' ὧν, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἦσαν κεκαραγμένα τὰ ὄρια πάσης τῆς γῆς μετὰ τῶν θαλασσῶν καὶ ποταμῶν.

ΜΑΘΗΤΙΚΟΝ ΑΓΩΝΙΣΜΑ

“ΤΙ ΑΓΑΘΟΝ ΠΡΟ ΠΑΝΤΩΝ ΩΦΕΛΕΙ ΗΜΑΣ,,

ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΙΟΝ

ΥΠΟ Κ. Α. ΔΙΑΛΕΙΣΜΑ

Α' αγωνοθέτης

Σήμερον ἡ σχολὴ μας ἀγεῖ ἐορτήν. Οἱ πρόγονοί μας, ὅταν εἶχον ἐορτήν, ἀγῶνας καὶ βραβεῖα προκηρυσσόντων. Ἐκείνους τώρα καὶ ἡμεῖς μιμούμενοι, ἀγῶνας καὶ βραβεῖα προκηρύττομεν, καὶ ζήτημα πρὸς λύσιν τοῦτο θέτομεν: «Τί ἀγαθὸν πρὸ πάντων ὠφελεῖ ἡμᾶς.» Ἰδοὺ ποῦ θέλει ὁ ἀγὼν περιστραφῆ. Ὁ εἰς αὐτὸν νικήσας, χειροκροτηθεὶς, διὰ στεφάνου δάφνης θὰ στεφανωθῆ.

Β' αγωνοθέτης

Ἐκεῖνος ὅστις θέλει νὰ ἀγωνισθῆ ἅς γράψῃ τοῦτο, ὅπερ εὐεργετικὸν νομίζει, εἰς δελτίον καὶ ὑπογραφείας ἅς δῶσιν φέρων τὸ δελτίον εἰς ἡμᾶς. Κατόπιν θέλει ὁμιλήσῃ ἕκαστος, ὑποστηρίξων τὴν ἰδίαν πρότασιν.

Γ' αγωνοθέτης

Ἡμεῖς ἀγωνοθέται εἴμεθα οἱ τρεῖς, οἱ θέντες τὸν ἀγῶνα καὶ τοὺς ἄρους του· οἱ δὲ ἀγωνοδίκαι, παῖδες, γείνατε. Τῶν ἀγωνιζομένων ὅταν τις καλῶς ὑποστηρίξῃ τὴν ἰδίαν πρότασιν, θὰ ἐπαινώμεν τοῦτον καὶ ἡμεῖς οἱ τρεῖς, οἱ δὲ χειροκροτεῖται, ἂν ἐγκρίνετε· δηλώσατε δ' ἐν τέλει ἅπαντες ὁμοῦ τίνα ἐκ πάντων θεωρεῖτε νικητήν, ἵνα αὐτὸς πρὸ πάντων χειροκροτηθῆ καὶ λάβῃ ὡς βραβεῖόν του τὸν στεφάνον.

(Ἐνεία μαθηταὶ φέρουσιν ἰσάριθμα δελτία πρὸ τῶν ἀγωνοθετῶν).

Α' αγωνοθέτης

(ἀνοίγει τὸ α' δελτίον)

«Ἀπὸ τῶν ζῶων λίαν ὠφελούμεθα.» Ὁ ὑπογράφας τὴν τοιαύτην πρότασιν εἰς ὑποστήριξιν τῆς τώρα ἅς προβῆ.

Α' αγωνιστής

Ἀπὸ τῶν ζῶων λίαν ὠφελούμεθα. Τίς ἀγνοεῖ τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν; Τὸ κρέας τῶν μᾶς τρέφει καὶ τὸ γάλα τῶν μᾶς τρέφει ὁ τυρὸς τῶν καὶ τὸ βούτυρον, τὸ δὲρμα τῶν κ' αἱ τρίχες μᾶς ἐνδύουσιν, ἡ δὲ δύναμις τῶν φέρει τὰ φορτία μᾶς καὶ εἰς μυρία ἔργα μᾶς ὑπηρετεῖ. Αἱ ιδιότητές τῶν μᾶς διδάσκουσι, τὰ κελσδήματά τῶν μᾶς εὐφραίνουσι. Χωρὶς τῶν ζῶων — τίς δὲν τὸ κατανοεῖ; — θὰ ἦτο ἡ ζωὴ μας ἄλως ζωή.

Α' αγωνοθέτης

Τὴν ἐκ τῶν ζῶων εἰς ἡμᾶς ὠφέλειαν πρεπόντως ὁ προτείνας ὑποστήριξε καὶ χειροκροτημάτων εἶνε ἄξιος. «Χωρὶς τῶν ζῶων—τίς δὲν τὸ κατανοεῖ;— θὰ ἦτο ὁ ζωὴ μᾶς ἄλως ζωή.» Τοὺς δύο τούτους στίχους, παῖδες, ψάλατε.

(ὁ χορὸς τῶν μαθητῶν ψάλλει τοὺς δύο στίχους).

Β' αγωνοθέτης

(ἀνοίγει τὸ β' δελτίον)

«Ἐκ τῶν φυτῶν μεγάλως ὠφελούμεθα.» Καὶ ὁ προτείνας τὴν τοιαύτην πρότασιν εἰς ὑποστήριξιν τῆς τώρα ἅς προβῆ.

Β' αγωνιστής

Ἐκ τῶν φυτῶν μεγάλως ὠφελούμεθα. Τὴν χρησιμότητά τῶν τίς ἀμφισβητεῖ; Ναι, καὶ τῶν ζῶων πλεῖστα εἶνε χρήσιμα, ἀλλὰ πολλὰ ἐκ τούτων εἶνε ἀχρήσιμα, καὶ ἄλλα πάλιν εἶνε λίαν βλαβερά. Τὰ δὲ φυτὰ τῶν ζῶων χρησιμώτερα· ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ δηλητήρια, ὡς φάρμακα τῶν νόσων χρησιμεύουσιν. Ὡς φυσικὴν τροφήν μᾶς πάντες ἔχομεν τὰ φύλλα, τοὺς καρπούς τῶν ἢ τὰς ρίζας τῶν.

Με φυτικὰς οὐσίας μόνας ἐζήσαν πολλοί, ἀλλὰ μὲ μόνας ζωϊκὰς οὐδεὶς. Οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων, ζῶντες εἰς μακρὸν, ἐκ τῶν φυτῶν καὶ μόνων διατρέφοντο. Ὁ βάμβαξ καὶ τὸ λίνον μᾶς ἐνδύουσιν ἢ εὐωδία καὶ τὸ κάλλος τῶν φυτῶν τὴν γῆν κοσμοῦσι καὶ ἡμᾶς εὐφραίνουσι. Τὰ ἐκ τῶν δένδρων ἔυλα πρὸς κατασκευὴν τῶν οἰκῶν καὶ σκευῶν μᾶς χρησιμεύουσιν, καὶ ναυπηγοῦμεν πλοῖα ἐξ αὐτῶν πολλά, καὶ ἐξ αὐτῶν πρὸς καυσὶν ὕλην ἔχομεν. Πρὸς τοῦτοις πλεῖστα ζῶα τρέφοντ' ἐκ φυτῶν, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν αὐτὰ ἐκλίπωσιν, ἢ γῆ εἰς ἐρημίαν μεταβάλλεται ἢ δὲ ζωὴ τῶν ζῶων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀδύνατος θὰ ἦτο ἄνευ τῶν φυτῶν.

Β' αγωνοθέτης

«Ὅτι μεγάλως ὠφελουσι τὰ φυτὰ πρεπόντως ὁ προτείνας ὑποστήριξε καὶ χειροκροτημάτων εἶνε ἄξιος. «Ἡ ὑπαρξίς τῶν ζῶων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀδύνατος θὰ ἦτο ἄνευ τῶν φυτῶν.» τοὺς δύο τούτους στίχους, παῖδες, ψάλατε.

Γ' αγωνοθέτης

(ἀνοίγει τὸ γ' δελτίον.)

«Τὸ ὕδωρ λίαν τοὺς ἀνθρώπους ὠφελεῖ.» Καὶ ὁ προτείνας τὴν τοιαύτην πρότασιν εἰς ὑποστήριξιν τῆς τώρα ἅς προβῆ.

Γ' αγωνιστής

«Τὸ ὕδωρ τοὺς ἀνθρώπους λίαν ὠφελεῖ.» Ἐκ τῶν ὁμιλησάντων δύο πρὸ ἐμοῦ ὁ εἰς τὰ ζῶα, ὁ δὲ ἄλλος τὰ φυτὰ ὠφελιμώτατ' εἰς ἡμᾶς κατέδειξε· καὶ εἶνε ὄντως ἄνευ ὅμως ὕδατος εὐθὺς ἀμέσως τὰ μὲν ζῶα θνήσκουσι, πᾶν δὲ φυτὸν ἐκλείπει καὶ ἐξηραίνεται. Τὴν δίψαν μὲ τὸ ὕδωρ θεραπεύομεν καὶ μὲ αὐτὸ τοὺς ῥύπους ἀποπλύνομεν. Ἐξ ὕδατος τὰ νέφη καὶ οἱ ὑδατμοί. Τὸ ὕδωρ πίπτει ὡς βροχὴ ἢ ὡς χιῶν καὶ σφόδρον ποτίζει τὴν διψῶσαν γῆν, καὶ σχηματίζει τὰς πηγὰς, τοὺς ποταμούς, τὰς λίμνας, τὰς θαλάσσας, τοὺς ὠκεανούς. Καθὼς τὸ αἷμα, ῥέον εἰς τὰς φλέβας μᾶς, ζωογονεῖ καὶ τρέφει πᾶν τὸ σῶμά μᾶς, ὁμοίως καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ ἐν αὐτῇ καὶ ἐπ' αὐτῆς κυκλοφοροῦν, πᾶν ζῶον ἅμα καὶ φυτὸν ζωογονεῖ. Ἀπὸ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ ἂν ἀφαιρεθῆ, συναφαιρεῖται ὅ,τι πνέει καὶ ἀνθεῖ.

Γ' αγωνοθέτης

Λαμπρὰ ὁ ὁμιλήσας περιέγραψε τὰς ὠφελείας τὰς ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ χειροκροτημάτων εἶνε ἄξιος.

«Ἀπὸ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ ἂν ἀφαιρεθῆ, συναφαιρεῖται ὅ,τι πνέει καὶ ἀνθεῖ.» Τοὺς δύο τούτους στίχους, παῖδες, ψάλατε.

Α' αγωνοθέτης

(ἀνοίγει τὸ δ' δελτίον)

«Τὰς ὠφελείας τοῦ φωτός τίς ἀγνοεῖ;» Καὶ ὁ προτείνας τὴν τοιαύτην πρότασιν εἰς ὑποστήριξιν τῆς τώρα ἅς προβῆ.

Δ' αγωνιστής

Τὰς ὠφελείας τοῦ φωτός τίς ἀγνοεῖ; Φωτίζον καὶ θερμαίνον καὶ ζωογονοῦν τὸ φῶς δεικνύει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἡμῶν τὰ χρώματα, πᾶν σχῆμα, πᾶσαν καλλονὴν. Ὡ! ἂν ἐκλίπη! ὁ ἀήρ ψυχραίνεται, τὸ ὕδωρ κρυσταλλοῦται, ἡ ἡμέρα δὲ εἰς ἄδου μαύρην νύκτα μεταβάλλεται, πᾶς ὀφθαλμὸς τυφλοῦται, πᾶσα κίνησις δεσμεύεται, πᾶν φθίνει ζῶον καὶ φυτὸν. Ἐάν τὸ φῶς ἐκλίπη—τίς τὸ ἀγνοεῖ;— Ἐκλείπει ἅμα πᾶσα βλάστη καὶ ζωή.

Α' αγωνοθέτης

Λαμπρὰ καὶ οὗτος τοῦ φωτός παρέστησε τὰς ὠφελείας τὰς πολλὰς καὶ προφανεῖς καὶ χειροκροτημάτων εἶνε ἄξιος. «Ἐάν τὸ φῶς ἐκλίπη—τίς τὸ ἀγνοεῖ;— Ἐκλείπει ἅμα πᾶσα βλάστη καὶ ζωή.»

Β' αγωνοθέτης

(ἀνοίγει τὸ ε' δελτίον)

«Τί τόσον ὅσον ὁ ἀήρ ὠφέλιμος;» Καὶ ὁ προτείνας κ. τ. λ.

Ε' αγωνιστής

Τί τόσον ὅσον ὁ ἀήρ ὠφέλιμος; Εἶνε τοῦ ἠχοῦ ἀγωγός· χωρὶς αὐτοῦ παντοῦ σιγὴ θανάτου, οὐδαμοῦ φωνή! τὸ πᾶν θὰ μείνῃ καὶ κωφὸν καὶ ἄλαλον. Ἐντὸς ἀέρος ζῶμεν καὶ κινούμεθα, ὡς ζῶσιν οἱ ἰχθύες εἰς τὰ ὕδατα. Τίς ἄλλος εἶνε φίλος ὅσον ὁ ἀήρ; Ἀφ' ὅτου γεννηθῶμεν, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τῆς σφαίρας ταύτης ἀπερχόμεθα, ἀχώριστος μᾶς εἶνε οὗτος σύντροφος. Καὶ ὅτ' ἀκόμη ἤσυχτοι κοιμώμεθα, ἀέρα ἀκαταπαύστως ἀναπνέομεν. Χωρίζεται τις ἐκ παντός ἀγαπητοῦ, πατρός, μητρός, συζύγου, τέκνου, ἀδελφοῦ, πολὺν καιρὸν καὶ ὅμως δύναται νὰ ζῇ. Χωρὶς τροφήν καὶ ὕδωρ ἀπομένει τις ἐφ' ἱκανόν· καὶ ὅμως δύναται νὰ ζῇ. Πολλάκις διὰ βίου εἶνε τις τυφλός, δὲν βλέπει φῶς· καὶ ὅμως δύναται νὰ ζῇ. Ἄλλ' ἂν χωρὶς ἀέρα μείνῃ τις μικρόν, τὸν θάνατον θὰ εὖρη παρευθὺς πικρόν.

Β' αγωνοθέτης.

Ὁ ὀμιλήσας κάλλιστα ἀνέπτυξε πόσον μᾶς εἶνε ὁ ἀήρ ὠφέλιμος καὶ χειροκροτημάτων εἶνε ἄξιος. «Ἐάν χωρὶς ἀέρα μείνη τις μικρόν, τὸν θάνατον θὰ εὖρη παρευθὺς πικρόν.» Τοὺς δύο τούτους στίχους, παῖδες, ψάλατε.

Γ' αγωνοθέτης.

(ἀνοίγει τὸ ε' δεξιὸν)

«Ἡ γῆ πρὸ πάντων ὠφελεῖ τὸν ἀνθρώπον.» Καὶ ὁ προτεῖνας κ. τ. λ.

Στ' αγωνοστής.

Ἡ γῆ πρὸ πάντων ὠφελεῖ τὸν ἀνθρώπον. Ἡ γῆ παρέχει εἰς ἡμᾶς τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ οἰκοῦμεν καὶ ἐφ' οὗ κινούμεθα. Τὰ χῶματα, οἱ λίθοι καὶ τὰ μέταλλα, τὰ εἰς πολλάς ἀνάγκας μᾶς ὠφέλιμα, μᾶς χορηγοῦνται πάντα ταῦτα ἐκ τῆς γῆς. Οἱ τίμιοί τῆς λίθοι, οἱ ἀδάμαντες καὶ τὸ χρυσίον τῆς καὶ τὸ ἀργύριον, ἰδοὺ ὁ πλοῦτος καὶ ὁ στολισμὸς ἡμῶν. Ἡ γῆ τὰ ζῶα τρέφει, τὰ φυτὰ ἡ γῆ, καὶ ἐν τῇ γῆ τὸ ὕδωρ τὸ ζωογονοῦν, περὶ τὴν γῆν κυκλοῦται πνέων ὁ ἀήρ, καὶ αὕτη ἀενάως δέχεται τὸ φῶς. Ἐλήφθην πόθεν; Ἐκ τῆς γῆς. Καὶ τρέφομαι; Ἀπὸ τῆς γῆς. Καὶ θὰ στραφῶ πού; Εἰς τὴν γῆν. Ὡ! πόσον εἶνε, πόσον ἀγαθῶν πηγὴ! Λοιπὸν πρὸ πάντων πάντως ὠφελεῖ ἡ γῆ.

Γ' αγωνοθέτης

Ὁ ὀμιλήσας κάλλιστα ἀνέπτυξε πόσον τῶ ὄντι εἶν' ὠφέλιμος ἡ γῆ καὶ χειροκροτημάτων εἶνε ἄξιος. «Ὡ πόσον εἶνε, πόσον ἀγαθῶν πηγὴ! Μεγάλως τοὺς ἀνθρώπους ὠφελεῖ ἡ γῆ.» Τοὺς δύο τούτους στίχους, παῖδες, ψάλατε.

Α' αγωνοθέτης.

(ἀνοίγει τὸ ζ' δεξιὸν)

«Οὐδὲν ὡς οἱ γονεῖς μᾶς εὐεργετικόν.» Καὶ ὁ προτεῖνας κ. τ. λ.

Ζ' αγωνοστής

Οὐδὲν ὡς οἱ γονεῖς μᾶς εὐεργετικόν! Πατὴρ καὶ μήτηρ, ὄντα τιμιώτατα, αὐτοὶ γεννῶσι καὶ ἐκτρέφουσιν ἡμᾶς. Πατέρα καὶ μητέρα ἀνδρῶν δὲν εἶχομεν, ἀδύνατον θὰ ἦτο νὰ ὑπάρξωμεν. Εἰς τῆς μητρός τὰ στήθη τὰ φιλόστοργα εὐρίσκομεν τὴν πρώτην γλυκερὰν τροφήν. Κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν τῆς ζωῆς,

ὅτε νὰ κινηθῶμεν δὲν δυνάμεθα πρὸς ἐργασίαν καὶ συντήρησιν ἡμῶν, ἐν τῇ ἀγνοίᾳ καὶ τῇ ἀπειρίᾳ μᾶς πρὸς τοὺς κινδύνους καὶ τὰς χρεῖας τῆς ζωῆς, ἀναμφιδόλως θὰ συνεντριβόμεθα, ἂν δὲν ἠγγρύπνουν οἱ γονεῖς μᾶς ἐφ' ἡμᾶς. Αὐτοὶ μᾶς ἀγαπῶσι, μᾶς θωπεύουσι, μᾶς τρέφουσι μοχθοῦντες, μᾶς ἐνδύουσι, μᾶς ὁδηγοῦσι καὶ μᾶς ἐκπαιδεύουσιν.

Ἡ ὑπαρξίς μᾶς καὶ ἡ διατήρησις καὶ ἡ προαγωγή μᾶς πάντα δι' αὐτῶν. Τιμῶμεν τοὺς γονεῖς μᾶς ὅστις ἀσεβεῖ πρὸς τοὺς καλοὺς γονεῖς του θέλει συντριβῆ.

Α' αγωνοθέτης.

Ὁ ὀμιλήσας κάλλιστα ἀνέπτυξε ὅπως οἱ γονεῖς μᾶς εὐεργετικοὶ καὶ χειροκροτημάτων εἶνε ἄξιος. Τιμῶμεν τοὺς γονεῖς μᾶς ὅστις ἀσεβεῖ πρὸς τοὺς καλοὺς γονεῖς του θέλει συντριβῆ.

Β' αγωνοθέτης.

(ἀνοίγει τὸ η' δεξιὸν)

«Πατρίς, ἰδοὺ τὸ πάντων τιμιώτατον.» καὶ ὁ προτεῖνας κ. τ. λ.

Η' αγωνοστής

Πατρίς, ἰδοὺ τὸ πάντων τιμιώτατον! Αὐτὴν θὰ ἐπαινέσω πρὸ παντὸς ἐγώ. Πατρίς ἡ κοινωνία εἶνε ἡ μῖς κοινῆς φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ θρησκευήματος, πρὸς δὲ ἡ χώρα, ὅπου αὕτη κατοικεῖ. Ὅ,τι καλὸν καὶ τέρπον, ὅ,τι ὠφελοῦν εἰς τὴν πατρίδα τοῦτο περιέχεται. Ζῶα φυτὰ, γῆ, ὕδωρ, φῶς, ἀήρ, γονεῖς, εἶνε ὠραῖα πάντα καὶ ὠφέλιμα, ἀλλ' ὅλα ταῦτα περιέχει ἡ πατρίς. Ναί, ἡ πατρίς μᾶς ἔχει τὰ ἔδαφά τῆς, τὰ ὕδατα, τὰ ζῶα τὸν ἀέρα τῆς, τὸ φῶς τῆς, τὰ φυτὰ τῆς, οἱ γονεῖς μᾶς δὲ ἐκ τῶν μελῶν τῆς εἶνε, εἶνε τέκνα τῆς. Ἐκτός δὲ τούτων περιέχει ἡ πατρίς καὶ ἄλλα προσφιλέστατα εἰς τὸν ἀνθρώπον, τοὺς ἀδελφούς, τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς, τοὺς διδασκάλους, τὸν λαόν, τοὺς βασιλεῖς, τὸν κληρὸν, τοὺς πολίτας καὶ τοὺς ἄρχοντας. Εἰς τὴν πατρίδα ἡ θρησκεία· εἰς αὐτὴν ἡ πολιτεία καὶ παιδεία· εἰς αὐτὴν ἡ ἐλευθερία, νόμοι, γλῶσσα, πᾶν καλόν. Ἡ μήτηρ ἡ μεγάλη εἶνε ἡ πατρίς, ἐξ ἧς καὶ οἱ γονεῖς μᾶς καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ. Πατρίς φιλοτάτη! ὑπὸ σοῦ καὶ διὰ σοῦ γεννώμεθα, βιοῦμεν, προαγομεθα. Ὄταν τὴν λέξιν ταύτην τὴν διούλλαδον «Πατρίς» προσφέρω, δὲν γνωρίζω διὰ τί εὐχαριστοῦμαι ἐντός μου ἄρρητον χαρὰν

καὶ εἰς τὰ χεῖλη ὑπὲρ μέλι γλυκασμόν. Ἄλλὰ πῶς πράγμα ἐρωτῶ πασιδηλον; Πατρίς θὰ εἶπη χρῆμα τὸ θειότατον, τὸ ὑπὲρ πάντα τίμιον καὶ προσφιλές. Καὶ δίκαιον καὶ πρόπον εἶνε, ὦ πατρίς, πᾶν γνήσιόν σου τέκνον καὶ εἰλικρινές ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ σου νὰ ἐργάζεται, πρὸς ὑπεράσπισίν σου νὰ ἀγωνίζεται, νὰ μὴ προκρίνη ἄλλο ἀγαθὸν πρὸ σοῦ καὶ ὑπὲρ σοῦ θυσία νὰ προσφέρῃται. Πατρίς μου, πρᾶγμα θεῖον, ὄνομα γλυκὺ, εἶν' ἡ Ἑλλάς καὶ πᾶσα γῆ Ἑλληνική. Πατρίς μου, εἰς τὸ ἱερόν ὀνύμα ὀνομάσου, μέχρις ἐσχάτης μου πνοῆς καὶ μεθ' ὅσων τῆς ζωῆς νὰ εἶμαι στήριγμα σου. Μικρὸς ἀκόμη μαθητής, ὅποταν γείνω νέος, τὰ ὄπλα σου θὰ ἐνδυσθῶ, καὶ ἔταν ὑπὸ σοῦ κληθῶ, θ' ἀγωνισθῶ γενναίως. Ἐλεύθεροι ὄλ' οἱ λαοὶ εἰς τὴν Εὐρώπην ζῆτε, καὶ μόνον, τί φοβικτὸν κακόν, τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικόν ἀκόμη τυραννέεται. Οἱ δοῦλοι χθὲς μ' ἡμᾶς, αὐτοὶ ἐλευθερ', ἡνω- καὶ ὁ χαρίσας εἰς τὴν γῆν [μένουσι] ἐλευθερίας χαρᾶσιν ἀκόμη δοῦλος μένει! Ὡ δύναμις τοῦ οὐρανοῦ, πηγὴ ἐλευθερίας, δός, Πάτερ, χεῖρα ἀρωγῶν νὰ ἀποασείσωμεν ζυγὸν μακραιωνος δουλείας.

Β' αγωνοθέτης.

Λαμπρά, χειροκροτεῖτε· εὖγε· ἄριστα. Τὸ δὲ καλόν του ἄσμα, παῖδες, ψάλατε.

Γ' αγωνοθέτης.

(ἀνοίγει τὸ θ' δεξιὸν)

«Θεός, ἰδοὺ τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἡμῶν.» Καὶ ὁ προτεῖνας κ.τ.λ.

Θ' αγωνοστής

Θεός, ἰδοὺ τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἡμῶν. Θεός, εἰς τοῦτο τὸ αἰγλήεν ἔνομα δικαιοσύνη, ἀγαθότης, δύναμις, σοφία, συνεννοῦνται ἐν ἀκρότητι. Πᾶν τὸ ὑπάρχον εἰς αὐτὸν τὴν ὑπαρξίν ὀφείλει, οὗτος δ' εἶνε ὁ πρὸ πάντων ὦν. Πᾶν ὅ,τι ζῆ εἰς τοῦτον τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὀφείλει, οὗτος δ' εἶνε ὁ πρὸ πάντων ζῶν. Πᾶν ὅ,τι δύναται εἰς αὐτὸν τὴν δύναμιν ὀφείλει, οὗτος δ' εἶνε παντοδύναμος. Πᾶν ἀγαθὸν δ' ἐν γένει εἶνε ἐξ αὐτοῦ, καὶ οὗτος μόνος εἶνε ὁ πανάγαθος.

Ἀπὸ τῶν ζῶων λίαν ὠφελούμεθα· ἀλλὰ τὰ ζῶα ὁ Θεὸς ἐποίησεν· Ἐκ τῶν φυτῶν μεγάλως ὠφελούμεθα· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὁ Θεὸς ἐποίησεν· Τὸ ὕδωρ λίαν τοὺς ἀνθρώπους ὠφελεῖ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐποίησεν. Τὰς ὠφελείας τοῦ φωτός τις ἀγνοεῖ; ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐποίησεν. Εἶνε μεγάλως ὁ ἀήρ ὠφέλιμος· ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ Θεὸς ἐποίησεν· Ἡ γῆ μεγάλως τοὺς ἀνθρώπους ὠφελεῖ· ἀλλὰ καὶ ταύτην ὁ Θεὸς ἐποίησεν. Μεγάλως οἱ γονεῖς μᾶς εὐεργετικοί· ἀλλὰ καὶ τούτων ἡ ἀρχὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ· Ἐκ τῶν τιμιωτάτων εἶνε ἡ πατρίς· ἀλλὰ καὶ ταύτην ὁ Θεὸς συνέστησεν· Ἀρχὴ τῶν ὄντων πάντων εἶνε ὁ Θεός. Οὐδὲν ὑπῆρχεν τῶν κτισμάτων ἄλλοτε καὶ οὗτος πάντα ταῦτα ἐτεχνούργησεν. Ἄν δ' αἰφνης πᾶν ὑπάρχον ἐξαφανισθῆ, δύναται πάλιν; — τί τῶ εἶν' ἀδύνατον; — ἀνατραπέτων ἄρδην γῆς καὶ οὐρανοῦ, ἐκ νέου νὰ ποιήσῃ ταῦτα κρείττονα. Ἄν δὲ πρὸ πάντων δὲν ὑπῆρχεν ὁ Θεός, οὐδὲν τῶν ὑπαρχόντων θὰ ὑφίστατο. Ἄν δὲ ἡ ὑπαρξίς του αἰφνης ἐληγῆ, τὸ πᾶν θὰ ἠφανίζετο· ἀνεπιστρέπτει. Αὐτὸς συνέχει καὶ προάγει ἅπαντα. Τῆς ἀληθοῦς σοφίας εἶνε ἡ πηγὴ, καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν νόμων ἡ ἀρχὴ, καὶ ἡ θρησκεία ἐξ αὐτοῦ ἡ ἀληθής. Ἐάν ἡ ἀνθρωπότης πάλαι ἐκυπτεν ὑπὸ τὴν πλάνην καὶ ὑπὸ τὴν πρόβληψιν, ἐλευθεροῦται δι' αὐτοῦ κατὰ μικρόν, καὶ θὰ ὑπάρξῃ χρόνος, ὅτε οἱ λαοὶ πεφωτισμένοι, ἀδελφοί, ὁμόφρονες, θὰ εἶνε μία ποίμνη, εἰς δ' αὐτὸς ποιμήν, καὶ ἅπαντες θὰ ζῶσι πανευδαίμονες· Ἐν τῷ Θεῷ καὶ ζῶμεν καὶ κινούμεθα, καὶ ὅταν μετὰ βίον βραχυχρόνιον διαλυθῆ εἰς χῶμα, χῶς τὸ σῶμά μᾶς, θὰ ἀναδράμῃ πρὸς αὐτὸν τὸ πνεῦμά μᾶς καὶ ἐν αὐτῷ θὰ εὖρη τὴν ἀνάπαυσιν. Ὅποταν δ' ἡ ἐσχάτη σάλπιξ ἀκουσθῆ, εἰς τὴν διαταγὴν του, πάντες οἱ νεκροὶ θὰ ἀναστῶσι, καὶ κριθέντες δι' αὐτοῦ καὶ ἀμοιβάς λαθόντες, ὅσοι ἄξιοι, πανευδαίμονως μετ' αὐτοῦ αἰώνιοι θὰ συμειώμεν καὶ θὰ συνδιαγώμεν. Θεὸς τῶν ὄντων πάντων τὸ ἀνώτατον καὶ τῶν τιμῶν πάντων τιμιώτατον.

Γ' αγωνοθέτης

Λαμπρά· χειροκροτεῖτε εὖγε· ἄριστα· λαμπρά τὴν πρότασιν του ὑποστήριξε. «Θεὸς τῶν ὄντων πάντων τὸ ἀνώτατον

καὶ τῶν τιμῶν πάντων τιμιώτατον.»
Τοὺς δύο τούτους στίχους, παῖδες, ψάλατε.

Α' ἀγωνοθέτης

Λοιπὸν ἐπερατώθη ἤδη ὁ ἀγὼν.
Ἐννέα ἐν συνόλῳ ἠγωνίσθησαν.
Ὁ εἰς τὰ ζῶα πρὸ πάντων ἐπήνεσεν·
ὁ δεύτερος ἐτάχθη ὑπὲρ τῶν φυτῶν·
τοῦ Ἰδατος ὁ τρίτος ἐγκωμιαστής·
ὁ τέταρτος πρὸ πάντων ἔταξε τὸ φῶς·
ὁ πέμπτος τὸν ἀέρα διεφήμισε·
ὁ ἕκτος ἐπαινήτης ἔγεινε τῆς γῆς·
ὁ ἕβδομος πρὸ πάντων τάσσει τοὺς γονεῖς·
ὁ ὄγδοος πατρίδος ἐγκωμιαστής,
ὁ δ' ἕνατος πρὸ πάντων τὸν Θεὸν ὕμνεῖ.
Ἄγωνοδίκαί παῖδες, σεῖς ἠκούσατε
τοὺς λόγους πάντων τούτων καὶ λοιπὸν καιρὸς
ν' ἀποφανθῆτε γνώμην· τίς ἐνίκησε ;
εἰς τίνα οὗτος νὰ δοθῇ ὁ στέφανος ;

Οἱ κριταὶ (μῆ φωνῆ)

Ὁ ὑπὲρ πάντα ἐξυμνήσας τὸν Θεόν,
τοῦτον νικῶντα ὁμοφώνως κρίνομεν
καὶ εἰς αὐτὸν τὸ στέμμα γέρας δίδομεν.

Ὁ νικητὴς (πρὸ τοῦ πατρὸς του)

Εἰς σὲ τὸ στέμμα, πάτερ μου φιλόστοργε,
λαθῶν ἰδοῦ κομίζω, ἐπειδὴ εἰς σὲ
ἄφειλω τὴν ζωὴν μου καὶ συντήρησιν.

Ὁ πατὴρ

Ἄν εἰς ἐμὲ ἄφειλεις, τέκνον, τὴν ζωὴν,
ἀλλ' εἰς τοὺς διδασκάλους τὴν καλὴν ζωὴν·

λοιπὸν εἰς τούτους πρόσφερε τὸ στέμμα σου.

Ὁ διδάσκαλος

Ποῦ βραίνεις ; οὐ δὲν εἶπες ὅτι πᾶν καλὸν
εἰς τὸν Θεὸν ἄφειλοι ἕκαστος ἡμῶν ;
ὡς εἰς αὐτὸν ἀνήκον καὶ τὸ στέμμα σου,
ἀστεφανώσῃ τὴν σεπτὴν εἰκόνα του.

Ὁ νικητὴς (Πρὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος)

Πᾶν ἀγαθὸν προέρχεται ἐκ Σοῦ, Τριάς Ἁγία·
Σὺ πάντα χορηγεῖς ἡμῖν·
εἰς Σὲ ἄφειλομεν τιμὴν·
Σοὶ πρέπει ἡ λατρεία.
Τὸ στέμμα ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν περιαιρούμεν
καὶ τὴν εἰκόνα σου αὐτὴν,
Τριάς Ἁγία, τὴν σεπτὴν
πρεπόντως στεφανοῦμεν.
Τοῦ Ἔθνους μας ἡ κραταία Σὺ ἔσο πρόστασία,
καὶ Σὺ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν
ἀείποτ' ἔσο κηδεμῶν
ἰσχύς καὶ σωτηρία.
Τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἀρχοντας, τὸν κληρὸν μας
καὶ εἰς τὸ πᾶν ἐλληνικὸν [οδήγει·
ἀπαλλαγὴν ἐκ τῶν κακῶν
καὶ εὐκλειαν χορηγεῖ.
Ἐκ Σοῦ καὶ τῆς σχολῆς ἡμῶν τὸ μέλλον ἐξαρ-
βοῆσει ἵνα ἐξ αὐτῆς [τάται
ἐξέλθουν ἄνδρες ἀρετῆς
καὶ τῶν καλῶν ἐργάται.
Ναί, Ὑψιστε, ἐξ οὐρανοῦ, εὐλόγει τὴν σχολὴν
τοὺς διδασκάλους, τοὺς γονεῖς, [μας,
τοὺς φίλους μας, τοὺς συγγενεῖς
καὶ τὸν διευθυντὴν μας.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΛΥΣΙΝ

14. Διὰ τὴν Β' τοῦ Ἑλλ. Σχολείου.

Ποῖον εἶνε τὸ κλάσμα τὸ ὁποῖον ἐλλαττω-
θῆν κατὰ μονάδα γίνεται $\frac{5}{7}$;

15. Διὰ τὴν Γ' τοῦ Ἑλλ. Σχολείου.

Πόσα γραμμάρια καὶ πόσα δράμια ζυγίζει ἐν
φραγκῶν ἐκ χαλκοῦ, ἐξ ἀργύρου ἢ ἐκ χρυσοῦ ;
Νὰ εὐρεθῇ ἡ ἀξία μεταλλοῦ τινὸς ἐκ τῶν τριῶν
προηγουμένων διὰ τοῦ βάρους αὐτῶν.

16. Διὰ τὴν Α' τοῦ Γυμνασίου.

Τίς ἀριθμὸς ἀυξηθεὶς κατὰ τὸ τετράγωνόν
του γίνεται 1722 ;

17. Διὰ τὴν Β'.

Νὰ διαιρεθῇ ἀριθμὸς τις α εἰς δύο μέρη
τοιαῦτα ὥστε νὰ ἔχωσι λόγον πρὸς ἄλληλα
ὅν ἔχει ὁ μ πρὸς τὸν ν .

18. Διὰ τὴν Γ'.

Νὰ εὐρεθῶσιν οἱ ὄροι τῆς συνεχοῦς ἀναλο-
γίας ἧς οἱ δύο πρῶτοι ἔχουσιν ἀθροισμα 15
καὶ οἱ δύο τελευταῖοι ἀθροισμα 13.

19. Διὰ τὴν Δ'.

Δίδονται ὀρθὸς κῶνος ἀκτίνος Λ καὶ ὕψους Γ
ζητεῖται νὰ εὐρεθῶσιν οἱ ὄγκοι τῆς ἐγγε-
γραμμένης καὶ τῆς περιγεγραμμένης εἰς αὐτὰ
σφαίρας.
Σ. Ε. ΣΤΑΝΕ